...оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

...рят-Монголой Үнэн

...Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно ...ведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 250 (1850)
ОКТЯБРИИН 21
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

...агай хүдөө ажахын выставкэнүүд

...н аймагуудта хүдөө ...ставкэнүүд үнгэргэгдэ... һаяхан Бичурын, Кабан...ад аймагуудта выстав...эргэгдөө. Мүн ойрын ...олохон аймагуудта хү... выставкэнүүд нээгдэ...

...ажахын бүхы һалбаринуу...нууд хүгжөөхэ гэһэн пар...льствын табиһан асари ...онуудые хэрэг дээрэнь ... манай республикын ...нэ жэлдэ зарим тэды ам...ые туйлаа. Тарилгын тал...а үргэдхэгдэһэн ба зарим ...аян ургаса хуряагдаһан ...н энэ жэлдэ республикын ...алда нэлэнхы үргэн тал... кукуруза таригдажа, тэ...абтар ехэ аша туһатай ...мэдэбэбди. Зарим га... кукурузын эшэ намаа ...ндэрөөр ургаһан ба эдеэ... буурсагууд абтаһан бай...аа Зэдын аймагай Ца...й МТС-эй харьяата кол...гын Боргойн совхоздо ку...баян ургаса ургуулагдаа. ...кын колхозууд болон сов...малажалые хүгжөөхэ, тэ...шэмые дээшэлүүлхэ та...лагдаһан хэмжээ-ябуул...алтатайгаар бэелүүлэг... Урда урда жэлнүүдтэ ...һаалга, нооһо хайшалалга ...ехээр дээшэлһэн байна. ...брийн эхеэр республикын ...гүрэндэ һү тушааха түсэ...эн дүүргээд, мүнөө хэдэн ...ентнер һү түсэбһөө гадуур ...байна. Мүн гүрэндэ нооһо ...түсэб 117,5 процент дүүр...

...ы дүнгүүд юу харуулааб ...республикын колхозууд, ...болон машинно-тракторна ... ажахыгаа улам хүгжөө... жэлһээ жэлдэ бүри ехэ ...нуудые туйлажа байһанай ...шэнь боложо үгэнэ. Эр...лай үльгэр жэшээнүүдые ... түрүүшүүлэй тоо оло...хүдөө ажахын мэргэжэл...низаторнууд, колхознигууд ...са ургуулха ба ашаг ехэ...алые хүгжөөхэ талаар баян ...лтэй боложо байна.

...үлэй дүй дүршэлые бүгэ...ари болгожо, олонитын ...өөр нэбтэрүүлхэдэ үн... байгаа хүдөө ажахын ...уд угаа ехэ удхашанар... КПСС-эй ЦК-гэй сен... Пленумэй тогтоолой ёһоор ...хүдөө ажахын выставкэ... бүри үнгэргэгдэдэг болоо. ...дөө ажахын түрүүшүүлэй ...кын туйлалтанууд үргэ...лагдана. Мүн выставкэдэ ...д — механизаторнууд, ...уд болон мэргэжэлтэд ...хүдэлмэриин дүй дүршэл ...рэжэ үгэдэг байна.

... аймагта энэ жэлэй хү...н выставкэ хэзээ хэзээ... эмхитэйгээр үнгэргэгдөө. ...колхозуудай, тракторна бо...малажалай бригаданuудай, ...нэнүүдэй, мүн түрүүшүү...һан амжалтанууд, тэдэ...эй дүршэл үргэнөөр харуу...нооһо тариаанай баян ур...улһан Молотовой нэрэмжэ...ой стенд выставкэ хараг...ээр һонирхуулба. Энэ кол...малажалай хоёрдохи бри... илангаяа һайн ургаса ... байна. Выставкэдэ ха... тус бригадын ажал хү... дүй дүршэлтэй танилса...

... октябриин 23-да аймагай ...эхилхэ юм. Эндэ тус аймa... колхозуудай нэгэниинь бо...«Коммунизм» колхоз үргэнөөр ...ха байна. Энэ артель ...ажахые хүгжөөн дэбжээ..., зарим тэды амжалта туй...ю тариаанай үндэр ургаса ..., ниитынгээ малһаа ...һураггүй ехээр абадаг болоһон байна. Хэдэн зуугаад гектарта кукуруза тарижа, зарим участогуудһаа ногоон эшэ намаа 450 центнер хүрэтэр абанхай юм.

Зэдынхид аймагайнгаа выставкэдэ эдэбхитэйгээр бэлэдхэжэ байбашье, үшөөл ехэ дутагдалнуудтай. Мүнөө болотор зарим экспонадууд бэлэн болоодүй. Выставкын павильонууд болон залнууд һаял түхеэрэгдэжэ, бэлэн боложо байна.

Зарим аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд үнгэрһэн жэлдэ болоһон выставкэнүүдэй дутагдалһаа тобшолол хэнэгүй, энэ жэлэй выставкые баһал эмхи муутайгаар үнгэргэнэ. Түрүүшүүлэй дүй дүршэл, тэдэнэй арга шадабари тухай тодорхойгоор ба хүн бүхэндэ ойлгосотойгоор тайлбарилан харуулхын орондо, миин диаграммануудые болон гаршаг табличкануудые бэлэдхээд лэ, тэрэнээ няагаад лэ һанаагаа амаршана. Хайшан гээд, ямар аргаар амжалта туйлагдааб, ямар асуудалда анхаралаа ехээр табихада һайн үрэ дүн гаранаб гэхэ мэтээр олондо ойлгосотойгоор харуулхын орондо, зарим газарта миин лэ хооһон тоо баримтануудые харуулдаг байна. Һаяхан Кабанскын аймагта үнгэргэгдэһэн выставкэ дээрэ ехэнхидээ тоо баримтанууд, ажахын жэлэй зарим дүнгүүд харуулагдаад лэ энэ хүдэлмэри дүүргэгдэһэн байна. Тэндэ, выставкэдэ хабаадагшадай хөөрэлдөөнүүд, тэдэнэй туйлаһан амжалта ба арга дүршэл тухай элидхэл, лекцинүүд үсөөн үнгэргэгдөө.

Выставкэдэ гансашье түрүү колхозуудые үргэнөөр харуулха бэшэ, мүн гээгдэнги ажахынуудые түрүүшүүлтэй жэшээлжэ харуулха ёһотойбди. Ажахыгаа хүгжөөжэ, арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэжэ шадаагүй колхозууд түрүү колхозуудай ажалые өөһэдынгөө гээгдэнги ажахытай жэшэжэ харахадаа һургаал абаха зэргэтэй болоно бшуу.

Үнгэргэгдэжэ байгаа аймагай выставкэнүүдэй баһа нэгэ дутагдалынь юуб гэхэдэ, выставкэдэ хабаадагшадай түрүү дүй дүршэл үшөөл һулаар харуулагдана, түрүү, шэнэ юумэнүүдтэ анхарал багаар хандуулагдана. Олохон газарта выставкын условинууд һаяхан лэ толилогдоһон байна. Ушар инмэһээ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда выставкэдэ хабаадаха хүндэтэ эрхэ олохын түлөө тэмсэл багаар дэлгэрээ. Энээнэй эсэстэ зарим аймагуудта выставкэдэ хабаадагшадай тоо олошороогүй байна.

Мүнөө советскэ арадай хүсэл зоригынь түрэл партиингаа түүхэтэ XX съездые, мүн Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин алдарта ойе ажалай шэнэ амжалтануудаар уттаха хэрэгтэ зорюулагданхай. Социалистическэ мүрысөөнэй тугые бүри дээрэ мандуулжа, ерэхэ жэлдэ выставкэдэ хабаадагшадай тоое улам олошоруулха шухала байна.

Түрүү дүй дүршэлэй бодото һургуули болохо — аймагай хүдөө ажахын выставкэнүүдые эмхитэй һайнаар үнгэргэлгэдэ нютагуудтахи партийна, советскэ организацинууд ехэхэн анхаралаа табиха ёһотой. Зарим аймагуудта бэлэдхэлэй хүдэлмэри үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Илангаяа Баргажанай, Ториин, Закаменай аймагуудай выставкомууд хүдэлмэрсэ һулаар эмхидхээ.

Байгша оной ноябриин 1-һээ 7 болотор республиканска хүдөө ажахын выставкэ Улан-Удэ городто үнгэргэгдэхэ юм. Мүн энэ выставкэдэ бэлэдхэлые унжагайруулангүйгөөр зал, павильонуудые, бүхы түхеэрэлтэнүүдые һаяын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ шухала байна.

Зарим аймагуудта үнгэргэгдэһэн выставкэнүүдэй дутагдалнуудһаа тобшолол хэжэ, болохоёо байгаа республиканска ба аймагуудай выставкэнүүдые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ арга боломжонууд манда дүүрэн бии.

...СР-эй уранзохёолшодой Союзда

...эй уранзохёолшодой Союзай ...иин секретариадай засе... ...Ажаевай түрүүлэлгэ до...иин 19-дэ болоо. Тэндэ эм... асуудалнууд зүбшэн хэл...

...ска ССР-эй литературын ...ын декада энэ жэлэй де... Москвада нээгдэхэнь. ...бэшэгшэдэй бүхэсоюзна ...хабаадагшадтай хамта, ...уранзохёолшодой Союзай правлениин пленум энэ жэлэй һүүл багта зарлахаар хараалагдана.

Ф. М. Достоевскиин наһа бараһаар 75 жэл 1956 оной февральда гүйсэхэ болоһонтой дашарамдуулан, тэрэ үдэр үнгэргэхэ комисси байгуулхаар шиидхэгдээ.

Секретариат А. Блогой түрэһөөр 75 жэлтэй холбоотой хэмжээ-ябуулганuудай түсэб мүн баталаа.

(ТАСС).

Малай үбэлжэлгэдэ иигэжэ бэлэдхэнэбди

Гүрэндэ тарган мяха ехээр үгэдэг болохо зорилго табиһан манай колхозой малшад ажахын үнгэрэгшэ жэл соо оролдосотойгоор хүдэлмэрилөө.

Малаа һайнаар тарталуулхын тулада бэлшээриингээ газарые зүбөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдообди. Зун, намарай үедэ малаа хэдэн гүүртэнүүд болгожо таһалаад, бэлшээриие мүн лэ участогууд болгон хубаарилһан байнабди. Һаамхай үнеэдтэ ба гүрэндэ тушаагдаха һубай малда бэлшээриин эгээл һайниие таһалһан байгаабди. Намарай үедэ имагтал һайн бэлшээринүүд дээрэ һаамхай үнеэд, мүн бэлшээжэ таргалуулха малнууд адуулагдана. Жэшээлхэдэ, гүрэндэ тушаагдаха һубай мал мүнөө хуряагдаһан турнепсын, капустын ба зелёнкын поли дээрэ бэлшэнэ. Тиигэжэ гүрэндэ тушаагдаха малаа дундаһаа дээшэ хүшэтэй, тарган болгохын түлөө колхозоймнай эрхим үхэршэн Константин Гороховский ехэ оролдолго гаргана.

Мүнөө намарай һэрюун саг— малай таргалха таатай үе болоо. Энээниие зүбөөр хэрэглэхын тула колхозоймнай бүхы түрэлэй мал холо ойрын тариаанай полинууд дээрэ ябана, үзүүр һайн хагдатай газарта бэлшэнэ. Һаамхай үнеэдые адуулдаг Андрей Семенович Фефелов мал бэлшээхэ талаар ехэхэн дүй дүршэлтэй болонхой. 20 жэлэй туршада энэ нүхэр малажал дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, үнэн сэхээр ажаллажа, колхозой правлениин ба партийна эхин организациин зүгһөө нэгэнтэ бэшэ баясхаланда хүртэһэн байна.

Малай үбэлжэлгын эхилтэр эбэртэ бодо малаа бултыень тобир тарган болгохын тула иигэжэ тэмсэнэбди.

Гадна, фермынгээ үбэлжэлгэдэ хэр зэргээр бэлэдхэһэн ба һаалишадайнгаа хүдэлмэриин зарим хэды дүнгүүд тухай хэлэхые хүсэнэб. Юуб гэхэдэ, эбэртэ бодо малаймнай бүхы байранууд урда жэлэйхидэ орходоо һайнаар заһагдаа. Хэдэн шэнэ байра баригдаһан, хуушан хашаа хорёонууд һайнаар заһагдаһан байха юм. Жэшээлхэдэ, мүнөө жэлдэ 100 тугалай типовой шэнэ байра баригдаа, мүн типовой 2 хуушан байра һэльбэгдээ. Поли дээрэһээ солоомо, мэхиинэ болон бусад тэжээлээ баран суглуулжа, фермэдээ зөөжэ байнабди.

Бүдүүн тэжээл ехэ дутуутайгаар үбэлжэлгөө эхилхэмнай. Гэбэшье, бии байһан тэжээлээ гамтайгаар хэрэглэжэ, нэгэшье толгой мал гарзалуулхагүйн тула бүхы оролдолго хэшээлээ таргахабди.

Фермымнай түрүү һаалишад нёдондоной хидо орходоо һайн амжалта туйлаа. Колхозоймнай эрхим һаалишан Антонида Дьячкова нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1196 литр һү һаагаа. Залуу һаалишад Мария Головушкина, Вера Разгильдеева гэгшэд үнеэн бүриһөө 780—900 литр һү һааһан байна. Эдэ нүхэд малай үбэлжэлгыншье үедэ һү һаалгые улам дээшэлүүлхэ хүсэлтэй. Тэрэнэй тула һү ехээр үгэдэг үнеэдые амяарлажа, тэжээлэй тусхай нормо табиха байнабди. Жэшээнь, кукурузын силос, турнепс, зелёнко гэхэ мэтын шэмэтэй тэжээл малда үгтэхэ юм.

Үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ зорилгоор намарай сагта малаа бэлшээн таргалуулха хүдэлмэридэ тусгаар анхарал хандуулхаһаа гадна, малайнгаа байрануудые заһажа байнабди. Үбэлжэлгэдэ манай фермэ хүсэд бэлэн гэжэ хэлэхэдэ болохо.

М. Иванов, Мухаршэбэрэй аймагай «Путь Ленина» колхозой МТФ-е даагша.

Малай байрын барилга шамдуулнагүй

Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 1956 оной октябриин 1-дэ 720 толгой үнеэтэй, 7.490 толгой хонитой болохо, үнеэн бүхэнһөө һү 110 литр, хонин бүхэнһөө нооһо 400 грамм ехээр абаха, мүн малаа шахажа таргалуулан, мяха 100 центнер ехээр абаха зэргэтэй.

Энэнь ехэ ба харюусалгатай зорилго мүн. Энээниие бэелүүлгэ гансахан тэжээлһээ бэшэ, харин малай байра түхеэрэлгэһээ, ажал ехэтэй хүдэлмэри механизацилгаһаа дулдыдаха байна. Теэд тус колхоздо малай байрануудые барилга яашагүй муугаар ябуулагдана. Эндэ 50 үнеэнэй 1 байра, хониной 2 байра баригдаха юм һэн. Хониной 1 байрын барилга эхилһэн болобошье, тэрэнь дүүргэгдэнгүй зогсошобо.

Малай байрын барилга шамдуулха ба үбэлжэлгэдэ жэшээтэ һайнаар бэлэдхэхэ зорилготойгоор октябриин 1-һээ ударна нэгэ һара соносхохо гэжэ КПСС-эй Баргажанай айкомой пленум тогтооһон байгаа. Гэбэшье, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо байдалынь хубилаагүй. Барилгын хюрөөдэгдэһэн модон байхагүй, отологдоһон модониинь 20 километр газарта ойдо хэбтэһээр. Мүн Уланай ГЭС-эй хүсөөр хүдэлхэ пилорама мотортой болоогүй дээрэһээ хүдэлмэрилнэгүй.

Гадна, список дансын ёһоор 48 хүнһөө бүридэһэн барилгын бригада бии гэжэ тоологдоно. Гэбэшье, шэнэ барилга дээрэнь оройдоо 4 хүн хүдэлнэ.

Куйтунска МТС колхозно барилгада туһа хүргэнэгүй. Тэрэнэй директор нүхэр Сабылин малажалай ямар байдалтай байһаниие һонирхоногүй. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Устинов малай байрын барилга шамдуулха ба үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые саг соонь дүүргэхэ хэмжээ абахые хүсэнэгүй гээшэ гү, али энэ хүдэлмэриие шухалада тоолоногүй гү?

В. Тараскин.

Улан-Удын Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артелиин коллектив табадахи табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргээд, республикынгаа түрүү предприятинуудай тоодо оролсонхой юм. Тиин тус артелиинхид КПСС-эй XX съездые ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ шиидээд, жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь хоёр һара урид дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 400 мянган түхэриг арьбалха, ажалай бүтээсые 4 процент дээшэлүүлхэ гэһэн социалистическэ шэнэ уялга абаһан байна.

Артелиин коллектив социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, 3-дахи кварталайнгаа даалгабариие 130,6 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур миллионһоо дээшэ түхэригтэ продукци гаргаба. Съездын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсан, ажалай үльгэр жэшээ харуулагшад эндэ улам олошорно. Тэдэнэй нэгэн — Константин Викторович Иванов түмэр отолдог цехтэ хүдэлмэрилхэ зуураа, халаан бүхэнэйнгөө даалгабари 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр К. В. Иванов. **А. Мантаевай** фото ба текст.

Шофёрнууд дээшэлүүлэгдэһэн уялга абана

Бурят-Монголой автотранспортна трестын 1-дэхи конторын коллектив ашаа шэрэхэ юһэ һарынгаа түсэбые холо үлүүлэн дүүргээ. Транспортын коллективэйхид үнгэрэгшэ жэлэй энэ үетэй сасуулбал, 200 мянга гаран тонно ашаае үлүү ехээр шэрэһэн байна.

Автотранспортна конторын шофёрнууд партиин XX съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, Агууехэ Октябриин һайндэр болотор жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхээр шиидээ. Өөрынгөө мэргэжэлые һайнаар шудалһан ажалай түрүүшүүл эндэ үдэр бүри олошорно. Жэшээнь, шофёр Г. Г. Максимов, И. И. Яньков гэгшэд октябриин 1-дэ жэлэйнгээ түсэбые 112—113 процент дүүргээд, мүнөө шэнэ, 6-дахи табанжэлдэ хэхэ ажалаа бүтээжэ байна. И. В. Кученов, М. М. Власов гэгшэд мүн лэ жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргээ. Самосвалда ажалладаг шофёрнууд ажалайнгаа бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлнэ. Шофёрнууд Г. И. Самойлов, Г. П. Горбунов, А. Г. Павлов, К. И. Утенков, Ф. М. Кушнарёв болон бусад һарын турша соо жэлэйнгээ түсэб дүүргээд, бүри оролдосотойгоор ажаллана.

И. Сокол.

Нэгэ леспромхозой доодо складта

Тракторнуудай таршаганаха, паровозуудай хуугайлха, мүн элдэб моторнуудай хүнхинэхэ абяан Хандагатайн леспромхозой доодо складта үдэршье, һүнишье замхадаггүй.

Хюрөөдэгдэһэн элдэб зүйлэй, тэрэшэлэн барилгын модонуудые тээһэн поезднууд эндэһээ ороной олон областьнуудта ошодог.

Хандагатайн леспромхозой доодо складта орёо оньһон, туйлай олон механизмуудые хаража болохо юм. Эндэ тэндэ тодхогдоһон хүсэ ехэтэ крануудай нэгэ жэгдээр ажаллажа байхые, монсогор модые багсалан таатай зохидоор үргөөд вагонуудта ашаалжа байхые һонирхон хаража болохо байна.

...Модо тээдэг кранай түмэр зам дээрэ уурал бааюулан байхань холоһоо харагдана. Үндэршэг бэетэй аад, залуу нэгэ хүн кранайнгаа деталь бүхэниие болгоомжотойгоор шалгажа байна. Тэрэ хадаа үргэлэг кранай эрхим машинист Степан Савельевич Мальцев байгаа.

Модо тээлгын мастер залуухан басаган Валентина Дыцкова Степан Савельевичтэ хандаха зуураа, иигэжэ мэдүүлбэ:

—Танай участогта дүрбэн вагон эльгээгээбди,—гэжэ конторооһоо һаяхан мэдээсээ. Зургаан метрын утатай модо ашаалха байнабди. Хэрбээ бүхы модоёо дүрбэн часай турша соо ашаалаагүй һаа, бидэнэр состав бариха болонобди.

—Ойлгосотой, Валентина Григорьевна, саг соонь ашаалхые оролдохобди,—гэжэ Степан Савельевич хэлээд, модо ашаалдаг байһан Михаил Бузганай бригадынхид тээшэ ошобо.

Вагонуудай ерэн сасуу бригадынхид тэрэ дары хүдэлмэрсэ үргэлжэлүүлжэ оробо. Багсалаатай модо кранаар дүмүүхэнээр үргөөд, забда сүлөөгүй ашажа байхыень харахада тэрэ машинистын ажалайнгаа оншо али зэргээр олоһониинь эли болоно. Степан Савельевич дүрбэн жэлэй турша соо эндэ ажаллаха зуураа, өөрынгөө мэргэжэлые һайнаар шудалаа. Крановщигай шадамар бэрхээр ажаллаһанһаа боложо, бүхы бригада модо ашаалха түсэбөө саг соонь дүүргэдэг болонхой. Мүнөөдэршье Степан Савельевичын һайнаар ажаллаһан дээрэһээ дүрбэн вагон саг соогоо ашаалагдаа.

Крановщик Степан Савельевич Мальцевтай ажалладаг Михаил Бузганай бригада Хандагатайн леспромхозой доодо складай түрүү бригадануудай нэгэниинь юм. Бригадынхид модо ашаха даалгабаряа үдэр бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Бригадын гэшүүд энэ жэлэй турша соо олон зуун кубометр модо түсэбһөө гадуур ашаһан байна. Тэдэнэр гансахан октябрь һарын 3 үдэрэй турша соо 20 вагондо модо тээжэ, 5 үдэрэйнгөө даалгабари нэгэ доро дүүргэһэн байна.

—Манай бригада партиин XX съездын хүндэлэлдэ үдэр бүри нормоёо 1,5 дахин дүүргэхэ уялга абаа. Энэ уялгаяа хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө мүнөө бүхы хүсэеэ элсүүлжэ байнабди,—гэжэ нүхэр Мальцев хөөрэнэ.

Хандагатайн леспромхозой доодо складта мүнөө ашаа тээгшэд, сортировщигууд болон механизаторнууд олоороо ажаллана. Тэдэнэр ажалайнгаа бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхын түлөө үдэрһөө үдэртэ оролдожо байна.

Михаил Бузганай бригадынхидһаа холо бэшэ газарта Иван Макарь гэгшын хүтэлбэрилдэг модо тээгшэдэй үшөө нэгэ бригада ажаллана. Эдэнэр үдэрэйнгөө нормые мүн лэ саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг. Бригадын гэшүүд сентябрь һара соо 2060 кубометр модо тээгээ. Энэнь даалгабариһаань 700 кубометрээр үлүү ехэ болоно.

Модые ута зандань шэрэхэ шэнэ арга энэ жэлдэ Хандагатайн леспромхоздо хэрэглэгдэһэн байгаа. Леспромхозойхид энэ аргые хэрэглэһэнэйнгээ ашаар модо бэлэдхэхэ түсэбөө ниилээд түргэдхөө. Мүнөө олон зуун кубометр модон доодо складта ута зандаа асарагдана.

Мастер Илья Павлуцкиин ажалладаг участок модые сорт сортоорнь илгаха талаар ехэхэн амжалта туйлана. Энэ участогай коллектив үйлэдбэриингөө 9 һарын түсэбые леспромхоз соогоо хамагһаа түрүүлэн дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 3000 гаран кубометр эрхим шанартай модо ашалгада бэлэдхээ. Тиигэжэ социалистическэ мүрысөөндэ түрүү зэргэдэ гараһан байна. Модо тээдэг машинын шофёр Никита Иванов энэ участогта мүн лэ суутай болонхой юм. Дүй дүршэлтэй болоһон энэ шофёр үдэр бүриингөө даалгабариие саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэнэ.

Хандагатайн леспромхозой доодо складайхидай оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар энэ складай 9 һарын даалгабари болзорһоо урид дүүргэгдээ. Складайхид түсэбһөө гадуур гүрэндөө 200 гаран вагон эрхим шанартай модо үгөө.

Хандагатайн леспромхозой доодо складайхид туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарангүй ажалайнгаа бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхын түлөө оролдожо, партиин XX съездые ажалай шэнэ амжалтаар угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

В. Николаев.

КПСС-эй ОБКОМОЙ ЗУРГААДАХИ ПЛЕНУМ

Һү ехээр һаадаг, мяха болон нооһо ехээр абадаг болохын, малай байрануудые барихын ба малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацил[..] түлөө социалистическэ мүрысөө саашадань дэлгэрүүлхэ тухай

(КПСС-эй Обкомой 1955 оной октябриин 12—13-да болоһон VI пленумэй тогтоол)

Колхозууд, совхозууд болон машинно-тракторна станцинууд КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлжэ, гүрэнэй ехэ туһаламжа хэрэглэн, малажалһаа ашаг шэмэ зарим тэдыгээр ехэ абадаг болоһон ба ниитын малажалай байдалые баһал зарим тэдыгээр һайжаруулаа гэжэ КПСС-эй Омкомой пленум тэмдэглэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозуудта хонидой тоо 1954 оной октябриин 1-эйхитэй сасуулхада 63,6 мянган толгойгоор олошороо. 1954 онойхидо орходоо 16,3 процент ехээр нооһон хайшалагдаа, эдлүүриин газарай зуун гектар бүхэндэ нёднон жэлдэ 56 килограмм нооһон абтаһан байбал, 66,1 килограмм нооһон абтаа. Энэнь гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ, нёдондо жэлэйхидэ орходоо 22,5 процент ехэ нооһо тушааха арга республикын колхозуудта олгоһон байна. Тиихэ зуура нарин ба нарибтар нооһо абалга ехэ боложо, тиимэ нооһон нёдондо жэлэйхидэ орходоо 315 тонно ехээр гүрэндэ тушаагдаа.

Нооһо ехээр хайшалдаг болохо талаар Баргажанай, Хоринин болон Хэжэнгын аймагуудай колхозууд эрхим амжалтануудые туйлажа, тэдэ колхозуудта нооһо хайшалалгын хэмжээн бүхы дээрээ 20—35 процент хүрэтэр ехэ болоо.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 1954 онойхитой сасуулхада 108 мянган центнер һүн ехээр һаагдаа, үнеэн бүриһөө һү һаалга дунда зэргээр нёдондо жэлдэ 490 килограмм байһанай орондо 704 килограмм болоо. Эдлүүриин газарай 100 гектарта нёдондо жэлдэ 16,8 центнер һүн һаагдаһан байбал 20,5 центнер болоо. Республикын колхозууд, совхозууд болон туһалбариин ажахынууд гүрэндэ һү тушааха болон худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, нёдондо жэлэйхидэ орходоо 48,4 мянган центнер һү ехээр тушаагаа. Эдлүүриин газарай 100 гектарта Кабанскын аймагай колхозуудта — 59,3 центнер, Прибайкальска— 57,1 центнер, Байкало-Кударын—54,2 центнер, Түнхэнэй —47,5 центнер, Баргажанай—38,7 центнер, Иволгын—31,7 центнер һүн һаагдаба. Хэмжээябуулгануудтай сасуулхада һү һаалгые дээшэлүүлхэ талаар үлэмжэ һайн амжалтануудые Яруунын, Кабанскын, Түнхэнэй, Баргажанай, Баунтын аймагуудай колхозууд туйлаа. Энэ жэлдэ олохон аймагууд болон колхозууд малые бэлшээжэ ба шахажа таргалуулгые һайнаар эмхидхээ, тэрэнь үнгэрэгшэ гурбан квартал соо мяха тушааха ба худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ арга олгоо.

Малажалдахи түрүү арга дүршэлнүүд: хонидые үбэл ба хабар эртээр хурьгалуулха, хурьгадые кошарнобазова аргаар түлжүүлхэ, тугалнуудые түлигдэдэггүй байрада байлгажа, эхэһээнь һалгаан түлжүүлхэ арга республикын колхозуудта үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо.

Малай типовой байрануудые болон капитальна силосна барилгануудые барилга һайжаруулагдаа.

Малажалые хүгжөөлгэдэ ба тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ туйлагдаһан эдэ һайн үрэ дүнгүүд малажал хүгжөөлгын хэрэгые хүтэлбэрилгэсэ аймагуудай партийна болон советскэ органуудай зарим тэды һайжаруулһанай, малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэриие шангадхаһанай, малажалһаа ашаг шэмэ улам ехээр абадаг болохо тушаа КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө колхознигуудай болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй эсэстэ туйлагдаа.

Үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэн социалистическэ мүрысөөндөө олохон түрүү колхозууд, фермэнүүд болон малажалай хүдэлмэрилэгшэд малай ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ горьтойхон амжалта туйлаа, тэрэнь республикын колхозууд болон совхозуудта малажалһаа ашаг шэмэ улам ехээр абадаг болохо хэрэгтэ тон ехэ арга боломжонууд болон хэрэглэгдээгүй резервнүүдэй бии байһые гэршэлэн харуулна гэжэ КПСС-эй Обкомой пленум тэмдэглэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ республикын 40 шахуу колхозууд үнеэн бүриһөө мянга гаран литр һү һаагаа, үүлтэртэ фермэнүүдэй 45 һаалишад даажа абаһан үнеэдһээ дунда зэргээр хоёр мянга гаран литр һү, һүнэй-товарна фермэнүүдэй 300 шахуу һаалишад үнеэн бүриһөө мянга гаран литр һү һаагаа.

Сэлэнгын аймагай Молотовой, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ, Прибайкальска аймагай Хрущевой, «Заветы Ильича» болон Молотовой нэрэмжэтэ колхозууд, Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз үнеэн бүриһөө 1500 гаран литр һү һаагаа.

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ малай фермын һаалишан Д. Цырендоржиева үнеэн бүриһөө таба мянга гаран литр һү һаагаа. Үнеэн бүриһөө дүрбэ мянга гаран литр һү Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ малай фермын һаалишан Д. Хайдапова, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ фермын һаалишан С. Будаева гэгшэд һааһан байна.

Прибайкальска аймагай «Заветы Ильича» колхозой һүнэй-товарна фермын һаалишан З. Темникова, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан В. Тараканова, Бичурын аймагай «Коммунизм» колхозой һүнэй-товарна фермын һаалишан Д. Гармаева, Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермын һаалишан М. Чимитова, Тарбагатайн аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермын һаалишан Г. Калтунова, Иволгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермын һаалишан В. Буркова болон бусад дунда зэргээр үнеэн бүриһөө хоёр мянга гаран литр һү һаагаа.

Олохон колхозууд эдлүүриин газарай 100 гектарта нооһо хайшалалгые горьтойхоноор ехэдхээ. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо — 303 килограмм, тус аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо—190 килограмм, Зэдын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо—148 килограмм, Боргойн үүлтэртэ хонидой совхоздо — 192 килограмм нооһон абтаһан байна.

Республикын 18 колхоз хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,5 килограмм үлүүтэй нооһо хайшалаа, Байкало-Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо—4 килограмм, тус аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 3,37 килограмм абтаа.

Байкало-Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой эхэ хонидой отарын хонишон Г. Падерин, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой — Я. Орлов, Хоринин аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой эхэ хонидой отарын хонишон Ц. Гомбоева, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой—Ц. Самбуева, Иволгын аймагай «Коммунизм» колхозой—Д. Батомункуев, Баргажанай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой—Б. Арсаланов, Тарбагатайн аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой—Н. Максимов гэгшэд хонин бүриһөө 3,5—4 килограмм нооһо хайшалаа. Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишод Н. Санданова болон Н. Цыбденова гэгшэд харууһалжа байһан хусануудһаа дунда зэргээр 7,5 килограмм нооһо хайшалаа. Бичурын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой хонишон А. Казакова түлгэнүүдэй отараһаа дунда зэргээр 3,6 килограмм нооһо хайшалаа. Боргойн совхозой хонишон Д. Дабаев 830 эхэ хонинөй толгой бүриһөө дунда зэргээр 4,3 килограмм нооһо хайшалаа.

Олохон колхозууд гахайн мяха абаха талаар зарим тэды амжалта туйлаа. Жэшээлхэдэ, Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ бүхы дээрээ 114 центнер амидын шэгнүүртэй 94 гахай тушааһан ба худалдаһан, тус аймагай «Коммунизм» колхоз дотор бүхы дээрээ 170 центнер амидын шэгнүүртэй 122 гахай шахагдаад, гүрэндэ тушаагдаһан байна.

Зүгөөр малажалай олохон түрүүшүүлэй эдэ туйлалтанууд даншье муугаар шэнжэлэн үзэгдэнэ, согсологдоно, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрүүлэгдэнэгүй.

Тиимэһээ малай тоо олошоруулха, һү болон мяха үйлэдбэрилхэ тушаа хэмжээ-ябуулганууд дүүргэгдэнэгүй. 1955 ондо колхозуудай хараалһан хэмжээ-ябуулгануудһаа 10 процент багаар һүн абтаа.

Һү һаалгые дээшэлүүлхэ тушаа хэмжээ-ябуулганууд Зэдын, Кударын, Бичурын, Заиграйн, Закаменай, Мухаршэбэрэй, Ахын, Кяхтын болон Торинн аймагуудай колхозуудта илангаяа муугаар дүүргэгдэнэ, тэдэ аймагуудай партийна болон советскэ органууд малажалһаа ашаг шэмэ бури ехээр абадаг болохо тушаа КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоол дүүргэхын түлөө тэмсэлые хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ.

Колхозууд болон совхозуудта мяха абалгын горьтой дутагдалнуудтай байһаниие КПСС-эй Обкомой пленум тэмдэглэнэ. Тэрэнэй эсэстэ республикамнай мяханай валовой абалгын, илангаяа гахайн мяханай талаар түсэбөө дүүргээгүй, тиихэдэ зарим районуудта нёднон жэлэйхиһээшье бага мяхан абтанхай. Гахай үсхэбэрилгын ба гахай шахалгые Хүдөө ажахын министерстводэ, колхозууд, совхозууд болон туһалбариин ажахынуудта тоодоггүй байһанай эсэстэ эдэ бүгэдэ тохёолдоо; хэдэ хэдэн колхозуудта эбэртэ бодо малые болон хонидые бэлшээн таргалуулга ёһо тэдыгээр эмхидхэгдээ, энэ шухала хэмжээ-ябуулга мяха ехээр абахын тулада хэрэглэгдээгүй, гүрэндэ туранхай мал тушаадаг ябадал үргэлжэлһөөр. Мяха ехээр абадаг болохо шухала резервнүүд мүн болгошо адуу моридые болон шубуудые үсхэбэрилгэ колхозууд болон аймагуудта тоогдоногүй.

Олохон аймагуудай партийна болон советскэ органууд, колхозууд болон МТС-үүд малажалые хүгжөөлгэдэхи горьтой ехэ дутагдалнууд мүн болгошо эхэ малай һубайралгые, малай гарза болон үрилтые болюулха ябадал туйлаагүй, тэрэнь мяха болон малажалай бусад продуктнуудые ехээр абадаг болохо хэрэгтэ, мүн тэрэшэлэн колхозуудай ниитын малай тоо толгойн ургалтада айхабтар ехэ хохидол ушаруулна.

Колхозууд болон совхозууд энэ жэлдэ бүдүүн болон шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгые хангалтагүйгөөр үнгэргөө. Энэ оной октябриин 1-нэй мэдээгээр нёдондо жэлэйхидэ орходоо нилээд бага үбһэн бэлэдхэгдээ; силос дараха түсэб миил 28,3 процент дүүргэгдээ. Иимэ байдал тохёолдоод байбашье, солоомо суглуулха болон һурилхэ хүдэлмэри мүнөө болотор дүүргэгдээгүй, зелёнко хуряалга болошогүйгөөр удаарагдана.

Ниитын малда типовой байрануудай горьтойхон дутаад байбашье һаань, шэнэ байрануудые барилга ба хуушаниие заһабарилга, мүн тэрэшэлэн ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацилга, шахтна болон буровой худагуудые барилга даншье хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Колхозуудые электрификацилха хүдэлмэри болошогүй удаанаар ябуулагдана. Хүдөө ажахын министерство, олохон айкомууд, аймгүйсэдкомууд, МТС-үүд болон совхозуудай директорнуудэй нёднон жэлэй хүшэр хүндэ үбэлжэлгэһөө һургаал абаагүй гэжэ, малай үбэлжэлгэдэ саг соонь бэлдэхэ тушаа дары хэмжээнүүдые абангүйгөөр, хүдөө ажахын шэнэ жэлдэ малай тоо толгой олошоруулха болон малажалһаа ашаг шэмэ абаха тушаа хэмжээ-ябуулгануудай дүүргэлтые таһалдуулха аюул тохёолдуулна гэжэ эдэ бүгэдэ гэршэлэн харуулна.

Машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэри урдаа табигдаһан эрилтэнүүдтэ үшөөл харюусанагүй гэжэ КПСС-эй обкомой пленум тоолоно. Машинно-тракторна станцинууд малажалые хүгжөөлгын ба тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлгын асуудалнуудые урданайхидаал адли муугаар шиидхэнэ; малажалай мэргэжэлтэд үйлэдбэриие эмхидхэгшэд олохон ушарта болоногүй, практикын түрүү дүй дүршэлые болон наукын туйлалтануудые даншье дутагдалтайгаар согсолно, дэлгэрүүлнэ, өөрынгөө хүдэлмэри ябуулхадаа малажалай хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ хүрэнэгүй.

Малажалай продуктнуудые — һү, мяха, нооһо болон үндэгэ ехээр абадаг болохын түлөө тэмсэлэй горьтойхон дутуу дундануудынь машинно-тракторна станцинуудай, колхозууд болон совхозуудай хүдэлмэриие Хүдөө ажахын министерствын, партиин айкомуудай, аймгүйсэдкомуудай муугаар хүтэлбэрилдэгыень, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ ёһотой гэгшын эрилтэ табидаггүйень КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэритэй зохилдуулан хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудай дүүргэлтые үдэр бүри хинан шалгадаггүйень гэршэлнэ.

Хүдөө ажахын министерство, партиин айкомууд болон аймгүйсэдкомууд, партийна эхин организацинууд хүдөө ажахын, илангаяа малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөө ёһотой гэгшээр эмхидхэнэгүй, тэрэниие һула хүтэлбэрилнэ, энэ шухалын шухала хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандана, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлые муугаар шэнжэлэн үзэнэ, хангалтагүйгөөр согсолно ба дэлгэрүүлнэ. Тэрэнэй эсэстэ олохон һаалишад, хонишод, мал адуулагшад, гахайн-товарна, адуунай-товарна фермэнүүдэй болон шубуунай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсанагүй. Хэдэ хэдэн колхозууд дотор колхознигуудай абаһан социалистическэ уялгануудаа дүүргэхэдэнь туһа хүргэгдэнэгүй. Колхозууд болон совхозууд дотор социалистическэ мүрысөөнэй дүн саг соогоо гаргагданагүй, мүрысөөнэй түрүүшүүл хүсэд урмашуулагданагүй. Дамжуулгын улаан тугууд саг соогоо олгогдоногүй, түрүү колхозууд болон фермэнүүдтэ барюулагданагүй. Мүрысөөнэй дүн колхозууд болон МТС-үүд дотор, аймагуудай болон республиканска хэблэлдэ үргэнөөр харуулагданагүй.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэри улам ургажа байгаа эрилтэнүүдтэ харюусанагүй, малшадай урда байһан тодорхой зорилгонуудһаа таһарангяар олохон ушарта ябуулагдана, КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэриие амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ колхознигууд, машинно-тракторна станцинууд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые хүсэд һайнаар элсүүлнэгүй. Малажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ шухала хэрэгтэй культурно-ажаһуудалай условинуудые байгуулгада ёһото анхарал табигданагүй, тэдэнэрэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ ба тэдэниие ажалдаа ехэ эдэбхитэй байхаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри дутуу ябуулагдана.

Малажалһаа ашаг шэмэ ехээр абадаг болохын түлөө тэмсэлдэ, малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлтэдэ бии байһан ехэхэн дутагдалнууд хадаа малажалһаа ашаг шэмэ ехээр абадаг болохоор хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудай дүүргэлтые мүн КПСС-эй Обкомой бюрогой болон Министрнүүдэй Соведэй зүгһөө үдэр бүриин хиналта доро абаагүйнь, Хүдөө ажахын министерстводэ, аймагуудай партийна болон советскэ органуудта ёһотой гэгшын эрилтэ табяагүйнь, хүдөө ажахые эрид шуурд хүгжөөхэ тухай парти, правительствын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ тушаа эмхидхэлэй шухала хүдэлмэриие хээгүйн үрэ мүн гэжэ КПСС-эй Обкомой пленум тэмдэглэнэ.

КПСС-эй Обкомой пленум иигэжэ **тогтооно:**

1. КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ һү, мяха, нооһо болон малажалай бусад продуктнуудые ехээр абадаг болохо тушаа 1956 ониие угтуулан зохёогдоһон хэмжээ-ябуулгануудые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадал хадаа областной партийна организациин, аймагуудай болон республикын, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай шухалын шухала зорилго мүн гэжэ тоолохо.

Малажалһаа ашаг шэмэ горьтой ехээр абахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ бүхы аймагууд, колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдые, фермэнүүд болон бригадануудые, малажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулхыень Хүдөө ажахын министерствые, партиин айкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдэй партийна эхин организацинуудые уялгалха. Мүрысөө хүтэлбэрилхэ ябадалдахи дутагдалнуудые эрид шуурд зайсуулха тушаа хэмжээнүүдые абаха, колхозууд болон малажалай түрүүшүүлэй түрүү дүй дүршэлые бүхы талаарнь согсолхо ба дэлгэрүүлхэ.

Колхознигуудые материальна талаар урмашуулгын гурим нарин нягтаар хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ, колхознигуудта квартал бүридэ ба һара бүридэ аванс үгэхэ, нэмэлтэ түлбэри саг соонь үгэхэ.

2. Һү һаалгые али болохоор дээшэлүүлхын түлөө эрид шуурд тэмсэлые малажалһаа ашаг шэмэ ехээр абаха хэрэгтэхи шухалын шухала зорилго болгон табихыень ба энэ жэлдэ республика дотор үнеэн бүриһөө дунда зэргээр һү һаалгые: колхозуудта 1100 килограммһаа доошо бэшэ, тиихэдэ совхозуудта 2 мянган килограммһаа бага бэшэ болгохыень, колхозууд болон совхозуудай 600 мянган центнерһээ бага бэшэ һү гүрэндэ тушааха ба худалдаха ябадал хангахыень Хүдөө ажахын министерствые, партиин айкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, колхозуудай правленинүүдые, совхозууд болон МТС-үүдэй дирекцинүүдые, мүн тэрэшэлэн колхозууд болон совхозуудай эхин парторганизацинуудые уялгалха.

Һү һаалгын хэмжээнэй тус тус районуудта адли бэшэ байһан ябадалые хараадаа абажа, обкомой пленум колхозуудта үнеэн бүриһөө дунда зэргээр эды шэнээн һү һааха гэжэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй болон партийна организацинуудай зорилго болгон табина гэбэл:

Прибайкальска аймагта — 2100 килограмм;

Түнхэнэй, Тарбагатайн, Иволгын, Байкало-Кударын, Кабанскын, Сэлэнгын, Яруунын болон Хойто-Байгалай аймагуудта — 1400—1600 килограмм;

Баргажанай, Хэжэнгын, Мухаршэбэрэй, Бичурын, Кударын, Кяхтын, Хоринин, Зэдын, Курумканай, Заиграйн болон Баунтын аймагуудта — 1100—1300 килограмм;

Закаменай болон Торинн аймагуудта — 800—900 килограмм.

Һү һаалгаар гээгдэлээ эрид шуурд усадхаха, ажахын шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө һү һаалгые эрид дээшэлүүлхэ ябадал туйлаха, үнеэдэй һубайралгые болюулха, һү һаалгые ехэ болгохо тушаа хэмжээ-ябуулгануудаа дүүргэхын тула колхозуудай ба МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ гэжэ партиин обкомой пленум Бичурын, Мухаршэбэрэй, Кударын, Кяхтын, Закаменай ба Заиграйн аймагуудай партийна организацинуудһаа, тэдээнэй хүтэлбэрилэгшэдһөө тусгаар эрилтэ хэнэ.

Бүхы колхозуудта, совхозуудта ба туһалбариин ажахынуудта, бүхы һаалишадай дунда мүрысөөе улам саашань үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадал хангаха, абаһан уялгануудаа дүүргэхэдэнь али бүхы туһаламжа үзүүлхээр, тиимэ хэмжээ абаха гэжэ КПСС-эй обкомой пленум партиин айкомуудһаа, аймгүйсэдкомуудһаа, колхозуудай, совхозуудай МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдһөө эринэ.

3. Хүдөө ажахын шэнэ жэлдэ һү ехээр һаадаг болохо гэһэн уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тулада Хүдөө ажахын министерствоһээ, партиин айкомууд ба аймгүйсэдкомуудһаа, машинно-тракторна станцинуудай ба совхозуудай директорнүүдһээ, колхозуудай правленинүүдһээ иигэжэ эрихэ:

а) һүнэй-товарна фермэнүүдтэ ажалай нарин шанга гурим тогтоохо, фермэнүүдтэ тугалшад, малшад ба һаалишадые дутамаггүйгөөр табиха;

б) һаалиин гүүртэ бүхэндэ тэжээлэй баланс зохёохо, тиихэдээ үнеэдтэ силос болон шэмэтэ бусад тэжээл эдюулхэ гэжэ хараадаа абалсаха, солоомо, тариянай һүүл, концентрат, корнеклубнеплод гэхэ мэтые буйлуулангүйгөөр малда эдюулжэ яашье болохогүй гэжэ тоолохо, үбэлэй үедэ силос болон шэмэтэ бусад тэжээл малда эдюулхын тулада тэжээлэй кухни, кормушкануудые һүнэй-товарна фермэ бүхэндэ түхеэрүүлхэ;

в) һүнэй-товарна фермэнүүдтэ зоотехническэ ба үйлэдбэриин эхин шатын бүридхэлые гуримтай болгохо, тиихэдээ үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүе, үнеэдэй тугаллаһые, эхэ малай ороондо ороһые тус бүридэнь бүридхэлдэ абалгада тусгаар анхарал хандуулха. Һаагдаһан һүнэй тоһолигые хараадаа абалсан, һаалишадта ажалта үдэр бэшэхэ, һү һаалгынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө нэмэлтэ түлбэри саг соонь үгэжэ байха;

Үнеэдые эртэ шэргээхэ ябадалтай эрид хатуу тэмсэл ябуулха, тиихэдээ үнеэдэй шэргээд байха болзорые жэл соо хоёр һараһаа дээшэ гаргахагүй.

4. Мяха үйлэдбэрилгэдэхи тэсэшэгүй гээгдэлые усадхаха, түбхын түрүүндэ гахай үсхэбэрилгые али болохоор хүгжөөһэнэй, гахай шахаха, мал бэлшээн таргалуулха хэрэгые һайжаруулһанай ашаар, мүн шубуу болон моридые үсхэһэнэй ашаар 1956 ондо мяха һураггүй ехээр абадаг болохо ябадал хангаха гэжэ Хүдөө ажахын министерствые, РСФСР-Совхозуудай министерствын республикадахи түлөөлэгшые, партиин айкомууд ба аймгүйсэдкомуудые, колхозуудай правленинүүдые, совхозуудай ба машинно-тракторна станцинуудай директорнүүдые, колхозуудай ба совхозуудай партийна эхин организацинуудые уялгалха. Энэ зорилгоор:

а) 1955—56 онуудта бэлшээн таргалуулагдаха малай гүүртэнүүдые, отарануудые, шахагдаха гахайн һүрэгүүдые саг соонь бүридүүлэн эмхидхэхэ ябадал хангаха. Нэгэдэхи ба хоёрдохи кварталнуудта гүрэндэ тушаажа хүрэхөөр, тиимэ тоотойгоор үбэлэй үедэ мал шахажа таргалуулха хэрэг эмхидхэхэ. Томо малажалтай колхозуудта мяханай-товарна тусхай фермэнүүдые эмхидхэхэ;

б) мяха түргөөр ехэ абадаг болохын тула гахай али болохо олоор үсхэбэрилхэ, бүхы жэл со[..] олоорнь шахажа таргалуул[..] тэй. Эхэ гахай бүриһөө 10— шоонхо абаха, гахай тар[..] 60 мянган центнер гахайн [..] рэндөө тушааха;

в) колхозуудые ба сов[..] һайн үүлтэрэй залуу гахай[..] сэд хангахын тулада һайн [..] гахайн фермэ Яруунын сов[..] нөө жэл эмхидхэхэ тухай [..] шиидхэхэ гэжэ Министрнүү[..] ведтэ, КПСС-эй Обкомой [..] даалгаха.

г) мяха абалгада нилээд [..] ри боложо үгэхэ мори ба шу[..] бэрилгые олон колхозуудай [..] сэдэггүй болоһыень бү[..] Моридые ба шубуудые оло[..] түсэбөө ажахын энэ жэлдэ [..] дүүргэхэ, колхозуудта бэ[..] адуун һүрэгүүдые бии боло[..] хэдээ тэдэ һүрэгүүдые һайж[..] ридэ ябуулха, колхозуудай [..] дые клеткэнүүд соо байлга[..] най шубуудые олоор үсхэхэ[..]

Адуу малай олоороо һ[..] ниитын малай олоороо [..] үригдэдэг ябадалые усадха[..] хоролтогүйгөөр мал болго[..] олоорнь бэлшээхэ ба шаха[..] талуулха талаар хойшолу[..] хэмжээ абахыень партиин [..] ба айкомуудай бюронууд[..] нистрнүүдэй Соведһээ, ай[..] комуудһаа, Хүдөө ажахы[..] стерствоһээ КПСС-эй Об[..] нум эринэ.

5. Хони үсхэбэрилгые [..] шадань хүгжөөхэ тушаа, [..] кын колхозууд ба совхозу[..] рин ба нарибтар нооһо ехэ[..] болохо тушаа КПСС-эй Обк[..] рогой, Министрнүүдэй Сов[..] хёоһон хэмжээ-ябуулгану[..] шааха. Нарин ба нариб[..] хойшодоо ехээр абадаг бол[..] далые түргэдхэлгэдэ зорю[..] эдэ хэмжээ-ябуулгануудай [..] тые эрхэ бэшэ хангаха [..] абахыень КПСС-эй [..] дые, аймгүйсэдкомуудые, [..] дай правленинүүдые, совхоз[..] МТС-үүдэй директорнүүдые[..] ха. Хони ороондо оруулха [..] риие арадай ажахын тон [..] рилго гэжэ тоолоод, хонидо[..] һара соо ороондо оруул[..] гэхын тулада зохихо хэмж[..] шухала байһанда партиин [..] пленум тусгаар анхарал [..] Хамагай түрүүндэ хаму[..] бруцеллез гэхэ мэтын [..] һэргээлхэ ветеринарна [..] ябуулгануудые намарай [..] һаяар дүүргэхэ.

6. Ниитын малай ашаг [..] дээшэлүүлхэдэ, тоо толгой[..] шоруулхада тэжээлэй баз[..] хэхы үүргэтэйе хараадаа а[..] хозуудта ба совхозуудта [..] бата бэхи база байгуулл[..] анхаралаа эрид шангадха[..] Хүдөө ажахын минис[..] РСФСР-эй Совхозуудай м[..] ствын республикадахи түлө[..] партиин айкомууд ба айм[..] муудые, машинно-тракторна[..] нуудай ба совхозуудай дир[..] дые уялгалха. Энэ зорилго[..]

а) ургаса муутай нуга ба[..] риин газарые орооһото, м[..] лэй культурануудые тарих[..] да хахалжа, 1956 ондо бүх[..] зуудта шэнэ газар ашаглах[..] мэрээ эдэбхитэйгээр үргэлж[..] Ургаса муутайшье һаань, [..] бэлшээриингээ газарые ша[..] хахалангүй ехээр үлөөхэ [..] болохоор оролдодог колхоз[..] аймагуудай зарим хүтэлбэ[..] дэй колхозой газарта буруу[..] дадагыень эрид буруушаа[..]

б) тэжээлэй бата бэхи [..] гуулгада кукурузын шиид[..] гэтэйе хараадаа абалсан, [..] тарижа ургуулгада тусгаар [..] хандуулха, 1956 ондо нё[..] лэйхидэ орходоо кукурузы[..] ехээр тариха, мүнөө жэл [..] ургуулһан дүршэлөө хараад[..] сан тарилгын участогууды[..] ха, кукуруза тарилгада ех[..] бэлэдхэл (аргал, шэбхэ [..] саһа тогтоолго, органо-ми[..] үтэгжүүлгэ суглуулга, ка[..] һурган бэлэдхэлгэ) нама[..] үедэ ябуулха.

Бурят-Монголой АССР-т[..] за тарижа ургуулха агроте[..] тухайта заабаринуудые [..] энэ жэлэй дүүрэтэр хэблэ[..] хыень Хүдөө ажахын минис[..] уялгалха;

в) зелёнко болохо овёс, [..] хара таряа, малда ногооно[..] хэ овёс, тэжээлэй корнеп[..] тэрэшэлэн ногоонуудай [..] нилээд ехэ болгохо хэмж[..] бэлшээри дээрэ ногоо, о[..] хара таряа нэмэжэ таридаг[..]

(Түгэсхэлынь 3-дахи н[..]

...ПСС-эй ОБКОМОЙ ЗУРГААДАХИ ПЛЕНУМ

...ехээр һаадаг, мяха болон нооһо ехээр абадаг болохын, ...малай байрануудые барихын ба малажалай ажал ехэтэй ...үдэлмэриие механизацилхын түлөө социалистическэ мүрысөө саашадань дэлгэрүүлхэ тухай

(Түгэсхэл)

...ба сабшалан газарые һай- ... тула намар—үбэлэй ...шэлэн намарай үедэ ехэ ...лмэри ябуулха. Энээнэй ...рын газарнуудай ургасые ...э талаар хэмжээ-ябуул- ...түсэб зохёон баталха, тэ- ...о газарые шэбхэжүүлхэ, ...хэ гаргаха, тошон халяа- ...газарые уһалха гэхэ мэтые ...тэрэ түсэбэй дүүргэлтые ...

...мал, тэрэшэлэн хони- ...рьта байлгажа харууһал- ...үргэнөөр хэрэглэхэ тухай ...бүхы аймагуудта хаража

...спубликын колхозуудта ...ажахын барилга шангад- ...ай, уһалагдадаг газарые ...тухай асуудал хаража ...эдээ уһые механизиро- ...граар дээшэнь үргэхөөр, ...тиимэ системэ бариха ...адаа абахыень Министр- ...оведтэ, КПСС-эй Обкомой ...алгаха.

...жалһаа ашаг шэмэ ехээр ... хэмжээ-ябуулгануудаа ...урид дүүргэхын түлөө ...ческэ мүрысөөе үргэнөөр ...э, ажахын шэнэ жэлдэ ...ые абхуулха, колхозуудай ...удай хоорондо договорнуу- ...уулха, мүрысөөнэй дүн- ...эн гэгшээр тунхаглажа ...рмэнүүдэй хүдэлмэрилэг- ...лаан ба зүблөөн дээгүүр ...гаргажа байха гэжэ ...ахын министерствые, пар- ...муудые, аймгүйсэдкомуу- ...озуудай ба совхозуудай ...эхин организацинуудые ...Түрүү дүй дүршэлые, нау- ...тануудые хүдөө ажалда ...э, тэрээгээр пропаганда ...малажалые партийна та- ...лбэрилгын тон шухала ...э тоолоод, түрүү дүй дүр- ...эдбэридэ нэбтэрүүлхэ, тэ- ...пропаганда хэхэ хүдэлмэ- ...бүри ябуулдаг болохые ...Республикын ба бусад об- ...ай түрүү ажахынуудта экс- ...ор хэдэг болохо, түрүү ...тэ малажалай хүдэлмэри- ...семинарнуудые саг үргэлжэ ...тэрэшэлэн аймагай хүтэл- ...кадрнуудтай семинарнуу- ...жэ, энэ ехэ хүдэлмэридэ ...ахын мэргэжэлтэдые, на- ...лмэрилэгшэдые хабаа- ...дөө ажахын выставкэнүү- ...дүй дүршэлдэ һургадаг ...болохыень туйлаха.

...й үбэлжэлгые амжалта- ...гэргэһэн дээрэһээ малай ...ой саашадаа олошорхо, ...мэнь дээшэлхэ байһаниие ...абалсан, малай үбэлжэл- ...соонь бэлэдхэхэ, тэрээниие ...р үнгэргэхэ хэрэгэй шуха- ...КПСС-эй Обкомой пле- ...ар тэмдэглэнэ.

...й дашарамдуулан Хүдөө ...министерствоһээ, аймгүй- ...лаа ба партиин айкомууд- ...С-үүд ба совхозуудай ди- ...һээ, колхозуудай правле- ...эхин партийна организа- ...иимэ эрилтэ хэхэ:

...ынгээ малда эдюулхэ бү- ...мэтэ ба концентрированнэ ...ехэ болгохын тулада бү- ...боломжоёо хэрэглэхэ, со- ...зелёнкоёо суглуулжа ба со- ...рын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ; ...ан тэжээлые оршодоо ...абаха, тэжээлые фер- ...э ба отарануудта хубааха, ...тэжээл жэгдээр ба гам- ...гашалхын хойноһоо шан- ...хиналта тогтоохо. Һараһаа ...сагта эдюулхээр бүдүүн ...трированнэ тэжээл мал- ...очко бүхэндэ ноябриин эхи ...лдэхэ;

...богони болзорто малай бай- ...заһажа дүүргэхэ, энэ оной ...10 болотор шэнэ байрануу- ...ижа дүүргэхэ, тиихэдээ ...угаллаха, тугалай байра, ...абар эртүүр хонидой хурь- ...хорёонуудые бэлэн бол- ...э тусгаар анхаралаа хан- ...бэлэй үедэ малай хойноһоо ...ба элеэлүүлхын тула бү- ...юумэнүүдээр фермэнүү- ...ан хангаха;

...инарна ба зоотехническэ ...ба абалсан, ...ба отарануудые бүри- ...сагаар дүүргэхэ.

Малаа үбэлэйнь байрада эмхитэйгээр оруулха, малай шадал тамирай ямар байһые үдэр бүри шалгажа байха, тиихэдээ малай хойноһоо харууһалгада үзэгдэдэг дутуу дундануудые зайсуулха хэмжээнүүдые саг соонь абажа байха;

г) үбэлэй үедэ малаа дутамаггүйгөөр уһалха хэрэгтэ анхаралаа тусгаар хандуулха, энээнэй тулада мал уһалха газарнуудые заһаха, худагуудаа бултыень заһаха, тэндээ уһа бүлэхэ насосуудые табиха, хэрэгтэй болболынь уһа зөөжэ малаа уһалха, һаамхай үнеэд болон залуу малые бүлеэн уһаар уһалдаг ёһые үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ колхозууд ба совхозуудта һайшаан дурадхаха;

д) малай үбэлжэлгэдэ саг соонь бэлэдхэлэй ба үбэлжэлгые үнгэргэлгын ехэ удхашанартайе тэмдэглэн, үбэлжэлгэдэ колхозуудай бэлэдхэлые шалгаһан гүрэнэй шалгалта энэ оной октябриин 25-һаа хожом бэшэ үнгэргэхэ. Шалгалта үнгэргөөд байхадаа үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй ба үнгэргэлгын дутагдалнуудые усадхаха хэмжээ абаха.

10. Энэ оной ноябриин 1 болотор малажалай фермэнүүдые хүн зоноор дутамаггүйгөөр хангаха, энэ хүдэлмэридэ ажал дээрэ шалгагдаһан, малажалые мэдэдэг ба тэрээндэ дуратай колхозшгуудые табиха; малажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ ажаһуудалай аятай зохид байдал фермэнүүд дээрэнь байгуулхын тула шухала хэмжээнүүдые бүхыдэнь абаха; үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо малшадтай зооветһуралсал эмхидхэжэ, колхозуудай ба МТС-үүдэй мэргэжэлтэдэй занятинуудые таһалдалгүйгөөр үнгэргэхэ ябадал туйлаха.

11. Колхозуудай коммунистнуудай хахадһаа үсөөн бэшэнь малажал дээрэ хүдэлмэрилхэ ёһотой гэһэн зорилго табяад, коммунистнууд ба комсомолецуудые малажалай фермэнүүдтэ үшөө нэмэжэ эльгээхэ асуудалые энэ оной ноябриин 1 болотор хаража үзэхэ гэжэ партиин айкомуудые, колхозуудай ба совхозуудай эхин партийна организацинуудые уялгалха.

Малажалай томо фермэнүүд дээгүүр партийна ба партийно-комсомольско группануудые байгуулха шухала гэжэ тоолохо, коммунист бүхэн түрүү үүргэ ээлжэ, малажалһаа ашаг шэмэ ехээр абадаг болохын түлөө малажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй социалистическэ мүрысөөе бодотоор эмхидхэгшэ болохыень туйлаха.

12. Барилгын бригадануудые бүхы колхозуудта дары сагтань бүридүүлхэ, малай байрануудые барилгада таһалдалгүйгөөр тэдээнэй ажаллаха ябадал хангаха гэжэ Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи барилгын управлениие, Хүдөө ажахын министерствые, «Сельэлектрострой» гэжэ Бурят-Монголой трестые, партиин айкомууд ба аймгүйсэдкомуудые, машинно-тракторна станцинуудай директорнүүдые, колхозуудые шефтээ абаһан промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, колхозуудай правленинүүдые ба совхозуудай директорнүүдые уялгалха; баригдажа эхилһэн барилганууд дүүргэгдээд, энэ оной ноябриин 10 болотор ашаглалгада үгтэхэ, зүгөөр, баригдаха гэжэ хараалагдаһан аад, мүнөө жэл баригдажа эхилээгүй барилганууд 1956 оной түсэб дээрэ нэмэгдэжэ, 1956 он соо баригдаха ёһотой гэжэ тогтоохо.

Колхозуудта, машинно-тракторна станцинуудта ба совхозуудта барилга ба электрофикаци хэхэ түсэбэй дүүргэлтые хангаха, колхозуудай, совхозуудай үйлэдбэриин хэрэгсэлдэ электроэнерги бүри ехээр хэрэглэдэг болохын тулада хэмжээ абаха.

Малажалай фермэнүүдые бариха, механизацилха талаар промышленна предприятинуудай анхарал һуладаһые КПСС-эй Обкомой пленум тэмдэглээд, малажалай фермэнүүдые бариха, механизацилха ба электрофикацилха уялгануудаа заабол дүүргэхын тулада колхозуудта шефскэ туһаламжа шангадхаха гэжэ КПСС-эй Обкомой бюроһоо, партиин горкомуудһаа, партиин городской райкомуудһаа, шефтээ абаһан предприятинуудһаа эрихэ.

Машинно-тракторна станцинуудай дэргэдэ МТС-эй хүдэлмэришэдһөө барилгын саг үргэлжын бригадануудые байгуулха, колхозуудта барилгын хүдэлмэри хэхын тулада хүдэлмэришэдые шэнээр хабаадуулха гэжэ Хүдөө ажахын министерствые, МТС-эй директорнүүдые уялгалха.

13. Шахтна ба буровой худагуудые бариха, түхеэрхэ ба ашаглалгада оруулха 1955 оной түсэбые эрхэ бэшэ дүүргэхэ гэжэ республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Уһанай ажахын управлениие, «Мелиоводстройн» Бурят-Монголой конторые, Бурят-Монголой геолого-бэдэрэлгын экспедициие уялгалха.

14. Минеральна тэжээлнүүдые, барилгын материал ба түхеэрэлгэнүүдые аймагуудта саг соонь абаашуулха, улад зоной хэрэглэдэг эд бараа, хамагай түрүүн, түрүүшын хэрэглэлэй зүйлнүүд (мылэ, тамхи, дабһа, сай гэхэ мэтэ) малшадта абаашажа худалдуулха гэжэ Бурмонкоопсоюзай правлениие уялгалха.

15. Хүдөө ажахые хүсэтэ ехээр хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан парти ба правительствын шиидхэбэринүүдые улам гүнзэгыгөөр ойлгуулха ба бодото дээрээ бэелүүлхэ талаар нитэ-политическэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэриие малшадай дунда саг үргэлжэ һайжаруулха гэжэ КПСС-эй айкомуудые, колхозуудай ба совхозуудай эхин парторганизацинуудые уялгалха. Малшадай дунда, илангаяа холын фермэ, гүүртэ ба отарануудта хүдэлмэрилхын тулада бэлэдхэлтэй, эрдэмтэй агитаторнуудые шэлэжэ олохо, тиихэдээ малшан бүхэнтэй тус бүридэнь хүдэлмэри ябуулгада тусгаар анхаралаа хандуулха.

16. КПСС-эй Обкомой пленум болбол малшадые культурно-ажаһуудалай талаар хангаха хэрэгтэ хэдэн олон колхозуудта байгуулагдаһан культбазануудай дүй дүршэлэй ашатай туһатайе тэмдэглэжэ, энэ оной ноябриин 1 болотор колхозуудта культбазанууд ба улаан булангуудые хүрэхэ зэргээрнь бии болгохо, тэдээниие һайнаар түхеэрхэ, хүдэлмэриинь һайжаруулха гэжэ партиин айкомуудые уялгална.

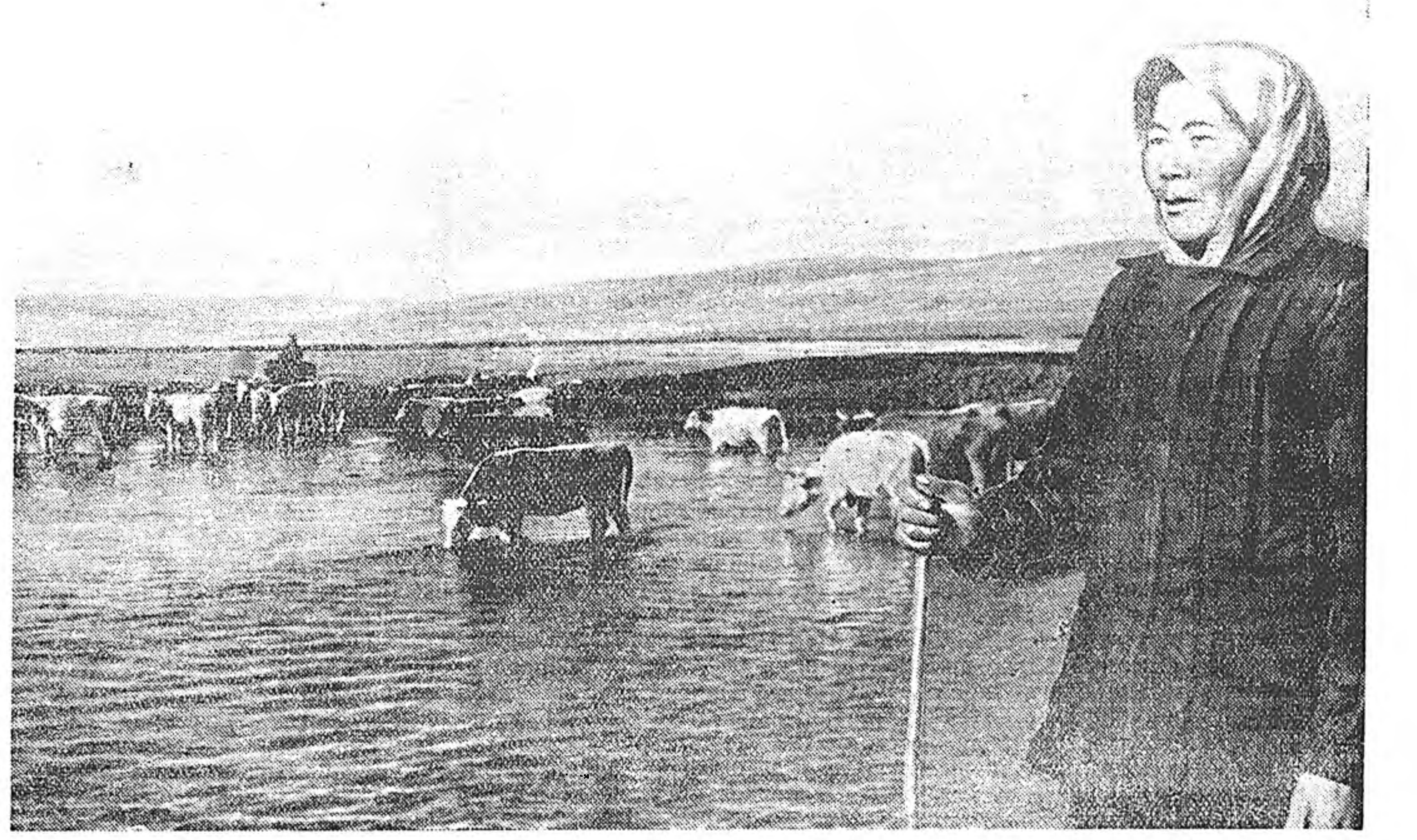
17. Энэ оной октябриин 25 болотор малажалай бүхы фермэнүүд дээрэхи малшадай ажаһуудаг байрануудые ариг сэбэрэй талаар шалгажа үзэхэ, бии байгаа дутагдалнуудые усадхаха хэмжээ колхозуудай правленинүүдтэй хамта абаха аймагуудтахи медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ тус тус фермэнүүдые даалгаха, һэргылэлгын хүдэлмэри саг соонь үнгэргэжэ байха, малажалай хүдэлмэрилэгшэдые саг соонь эмнэжэ, арталжа байха гэжэ республикын Элүүрые сахилгын министерствые уялгалха.

18. Үбэлэй үедэ малажалай хүдэлмэришэдые культурна талаар хангалгые һайжаруулха хэмжээ-ябуулгануудые зохёон бэелүүлхэ, малшадай культбазанууд ба улаан булангуудай хүдэлмэриие һайжаруулха талаар городуудай, хүдөөгэй районуудай комсомолой, культурын эмхи зургаануудай шефскэ хүдэлмэриие шангадхаха гэжэ КПСС-эй горкомые, ВЛКСМ-эй обкомые, Культурын министерствые уялгалха.

19. «Росглавмаслосырпром» гэжэ Бурят-Монголой трестын, «Заготскот» конторын, мяханай комбинадай хүдэлмэриие эрид һайжаруулха бодото хэмжээ хараалхыень республикын Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха. Колхозуудһаа ба совхозуудһаа мал болон һүнэй продуктнуудые таһалдалгүй абажа, саг соонь эдеэ болгон буйлуулхын түлөө эдэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ.

* * *

Партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд, колхозшгууд, МТС-үүд ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд ниитын малажалые хүгжөөлгэдэ, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ бии байһан дутагдалнуудые эрид хурсаар элирүүлхэ бэзэ, тиигээд социалистическэ мүрысөөе дам саашадаа дэлгэрүүлһэнэй ашаар малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, малажалһаа ашаг шэмые али болохо ехээр абаха гэһэн КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй табиһан зорилгонуудые дүүргэхэ бэзэ гэжэ найдажа байһанаа КПСС-эй Обкомой пленум элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой таргалуулагдаха малай нэгэ гүүртые Тудуб Базаров даадаг юм. Энэ гүүртын 190 толгой залуу малай олонхинь дунда, дундаһаа дээшэ хүсэтэйгөөр гүрэндэ тушаагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус гүүртын эрхим адуулгашан Цырендулма Санхирова малаа уһалжа байна.

А. Мантаевай фото.

МАЛАА ҺАЙНААР ТАРГАЛУУЛЖА, ГАХАЙНУУДЫЕ ШАХАЖА, ГҮРЭНДӨӨ ТАРГАН МЯХА ЕХЭЭР ТУШААЯ!

Гүрэндэ тарган мяха ехээр тушаадаг болохомнай

Манай колхоз урдань малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ гээшэ гансал үнеэдһээ һү ехээр һаадаг, хонидһоо нооһо ехээр хайшалдаг болохо хэрэг гэжэ тоолодог байгаа. Харин малые таргалуулжа, мяха ехээр абадаг болохо хэрэгые балай тоодоггүй һэн. Колхозой правлени ба партийна эхин организаци энэ алдуугаа ойлгожо, адуу малаа таргалуулха, гүрэндэ һайн шанартай, тарган мяха тушааха гэһэн зорилго урдаа табиһан байна.

1955 оной февраль һарада манай колхоздо мяханай-товарна тусхай фермэ эмхидхэгдээ һэн. Энэ фермые даагшаар колхозой правлени намайе табиһан байха юм. Мал хадаа ехэнхидээл зундаа, намартаа таргалдаг гэжэ хэншье мэдэнэ. Тиимэ дээрэһээ малые таргалуулхын тула бэлшээриие зүбөөр хэрэглэхэ ёһотой байнабди. Теэд малые бэлшээжэ таргалуулха гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ. Энээниие хараадаа абажа, колхозой правлени энэ фермэдэ хүдэлмэрилхөөр эрхим малшад нүхэд Цыден Санжижапов, Цырен Батуев, Цырендоржо Жажинова, Чойжалсан Цыденова болон бусадые эльгээһэн байна. Эдэ малшад колхозой правлениин найдабариие муу бэшээр харюулаа.

Нүхэр Санжижаповта муу тамиртай 77 эрэ хашараг даалгагдаһан байгаа. Энэ нүхэр даалгагдаһан малаа һайнаар харууһалаа. Нүхэр Санжижапов малдаа концентрат, силос ба бусад тэжээл тиимэшье ехээр эдюулээ бэшэ, ехэнхидээл бэлшээжэ таргалуулһан байна. Тэрэ малайнгаа бэлшээриие хэһэг хэһэг болгон таһалаад, тэрээн дээрээ һэлгүүлжэ байгаад малаа бэлшээдэг байба. Иигэжэ бэлшээхэдэнь ногоониинь түйбэгдэн ехээр гэшхүүлдэггүй, үшөө ургажа байдаг юм.

Гадна, нүхэр Санжижапов малаа үдэр дүүрэн, мүн һүниин сагта һайнаар бэлшээхэеэ оролдодог. Тэрэ малаа үглөөнэй 4 часта бэлшээридэ гаргадаг, тиигээд амаруулжа байгаад һүниин 12 час болотор бэлшээдэг байна. Зунай шанга наратай үдэрэй болоходо байрадань асаржа, хашарагуудаа амаруулдаг һэн.

—Мал һайн ногоон дээрэ бэлшэхэдээ, таряа талха эдиһэнһээ дутуугүй таргалдаг. Малые таргалуулхал гээл хадаа зун, намартаа һайнаар лэ бэлшээхэ хэрэгтэй. Гадна, саг соонь уһалжа байха гээшэ тон шухала. Һайса уһалһан мал ногоо хомхойгоор эдидэг юм,—гэжэ энэ малшан хөөрэнэ.

Зунай шанга наранай гарахада нүхэр Санжижапов хашарагуудаа хадалиг, үндэр газарта бэлшээдэг һэн. Тиихэдэнь тэдэнь һоно, батаганаанда ядардаггүй.

Малаа һайнаар бэлшээһэнэй эсэстэ нүхэр Санжижапов адууһан хашарагуудаа зун, намартаа бултыень һайнаар таргалуулаа. Намартаа бэлшээриһээ буулгахада 73 хашарагуудайнь тус бүриин амидын шэгнүүр дунда жэшээгээр 272 килограмм болоо.

Тиихэдэ адуулгашан Батуев 80 толгой эрэ буруу таргалуулхаяа энэ жэлэй февраль һара соо тушаажа абаа һэн. Тэрэ адуулжа байгаа буруун бүхэнэйнгөө амидын шэгнүүрые сүүдхэ соо дунда жэшээгээр 750 граммаар дээшэлүүлхэ түсэбтэй байгаа. Харин һая октябриин 1-дэ малыень шэгнэжэ үзэхэдэ 80 буруунуудайнь толгой бүринь сүүдхэдээ 1020 граммаар нэмэһэн байба.

Адуулгашан нүхэр Доржиева мал таргалуулха талаар мүн лэ һайн амжалта туйлаа. Тэрэ 53 толгой үтэлһэн үнеэдые тушаажа абаа һэн. Тиихэдэнь нэгэ үнеэнэй амидын шэгнүүр дунда зэргээр 273 килограмм байгаа. Мүнөө зундаа, намартаа бэлшээгээд байхадань толгой бүхэнэйнь шэгнүүр дунда зэргээр 350 килограмм болоод байгаа.

Гол түлэб гүрэндэ тушаагдаха эрьедые харадаг Цырендоржо Жажинова һайнаар бэлшээжэ, хонин бүхэниие зун, намартаа 60—60 килограмм болоторнь таргалуулһан байна.

Мяханай-товарна фермынхидэй малаа һайнаар бэлшээжэ таргалуулһанай ашаар манай колхоз уялгата ёһоор гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө урда жэлнүүдтэ орходоо мүнөө жэлдэ хаһгүй түргөөр нилээд үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Мүнөө жэлдэ манай колхоз 221 толгой эбэртэ бодо мал гүрэндэ тушаагаа. Тэдэнэй толгой бүринь дунда зэргээр 317 килограмм амидын шэгнүүртэй байба. Харин нёдондо жэлдэ толгой бүриень 250 килограммаар тушаагаа һэмди. Энэ жэлдэ 580 хони ехэнхииень дундаһаа дээшэ хүсэтэйгөөр тушаагаабди.

Хэрбээ малаа бэлшээжэ таргалуулаагүй һаа, турахай аад, олон толгой мал гүрэндэ тушааха байгаа бшуубди. Тарган мал тушаахадамнай малнай үсөөрхэгүй мүртөө, олзо доходнай дээшэлхэ байна.

Ерэхэ жэлдэ колхозой правлени ба партийна эхин организаци мяханай-товарна фермын малые үшөө олошоруулха гэжэ хараалба. Малые ганса намартаа гүрэндэ тушаадаг гээшэбди. Теэд жэлэй ямаршье сагта гүрэндэмнай мяхан хэрэгтэй бшуу. Энээн дээрэһээ манай колхоз малые хабартаа, үбэлдөө мүн лэ һайн хүсэтэйгөөр гүрэндэ тушаадаг болохо тушаа хэмжээ абахань.

Таргалуулагдаха малай байдаг гүүртэнүүдтэ намартаа хара таряа ехээр таряа һэмди, силос дарагдаа. Тиихэдэ концентрат, отруби ба бусад тэжээл бэлэдхэгдэхэ байна. Иимэ тэжээлээр үбэлдөө малаа эдеэлүүлээ һаамнай, малаймнай тамир муудахагүй байна. Манай фермэ үнэхөөрөө мяха үйлэдбэрилхэ «фабрика» болохо байна бшуу.

Энэ «фабрикада» 1956 ондо 500 толгой эбэртэ бодо мал, 4500 толгой хонид тэжээгдэхэнь. Эдэ малаа бултыень дунда ба дундаһаа дээшэ хүсэтэйгөөр гүрэндэ тушаажа, партиин ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэриие дүүргэлсэхэ байнабди.

Н. Бадмаев, Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой мяханай-товарна фермые даагша.

Һү ехээр һаадаг, мяха ехээр абадаг болоо

Урдань Маленковой нэрэмжэтэ колхоз Кабанскын аймаг соо гээгдэнги колхозуудай нэгэн байдаг һэн. Харин энэ колхозойхид үнгэрэгшэ хабартаа өөһэдынгөө арга боломжонуудые һайнаар тооложо үзөөд, ниитынгээ ажахые, тэрэ тоодо малажалые хүгжөөлгөөр һайн һайн хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байна. Тэрэ хэмжээ-ябуулгануудаа хойно хойноһоонь үсэд оролдосотойгоор бэелүүлжэ байһанай ашаар энэ жэлдэ ниитынгээ ажахые, илангаяа малажалаа нилээд хүгжөөбэ. Малажал хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб бүхы түрэлэй малаар үлүүлэн дүүргэгдэв.

Энэ жэлдэ түсэбэй ёһоор колхоз үнеэн бүриһөө 900 литр һү һааха байһан аад, 1079 литр гэхэ гү, али нёдондонойхидо орходоо 236 литр һү үлүү ехээр һаагаа. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 85,5 центнер һү, 21 центнер мяха, тэрэ тоодо 10,1 центнер гахайн мяха, 48 килограмм нооһо абаһан байна.

Эндэ тугалнууд хоёрдохи жэлээ түлигдэдэггүй байрада, эхэһээ һалгаагдан түлжүүлэгдэдэг болоо. Зундаа малай бэлшээри хододоо һэлгэгдэжэ хэрэглэгдэнэ. Энэ намартаа ногооной хатдархалаар үнеэдтэ ногоон тэжээл нэмэлтэ болгон үгтөө.

Һүүлэй үе болотор энэ колхозойхид малаа таргалуулха, тиигэжэ гүрэндэ тарган мяха ехээр тушааха гэжэ оролдодоггүй байһан юм. Гүрэндэ мяха ехээр тушаадаг болохо зорилгоор колхоз энэ жэлдэ гахай үсхэбэрилгэдэ онсо анхаралаа хандуулжа байна. Үнгэрэгшэ хабартаа гахайн фермэдэ дүй дүршэлтэй, шадабаритай хүнүүдые эльгээгээ. Энэ жэлдэ эхэ гахай бүхэнһөө дундаа зэргээр 12 поршоонхо абтажа түлжүүлэгдэбэ. Гахайшан Мария Бабинцева даажа абаһан 10 эхэ гахайнуудайнгаа тус бүриһөө 15 поршоонхо абажа түлжүүлээ.

Гахайнуудай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэридэ ехэхэн анхарал хандуулагдана. Мүнөө жэлдэ колхоз һайн үүлтэрэй азарга гахай, мүн эхэ гахайнуудые худалдажа абаа.

Энэ жэлдэ колхоз анха түрүүшынхээ гахай шахажа захалһан юм. Харин урдань эндэ поршоонхонууд томо болгогдонгүй худалдагдадаг байгаа. Үнгэрэгшэ хабар, зундаа 60 гахай шахагдажа, тус бүридөө центнер шахуу амидын шэгнүүртэй болгогдоод, гүрэндэ тушаагдаһан, худалдагдаһан байна. Тиигэжэ байгша ондо колхоз гахай үсхэбэрилгэһөө абадаг олзо доходоо хэдэн дахин дээшэлүүлжэ, энэ һалбариһаа хамта 130 мянган түхэригэй олзо оруулба. Гахайнуудые олоор шахахада олзо доходой ехээр абтадагые мэдэхэдээ колхоз ерэхэ жэлдэ 220 гахай шахажа таргалуулха гэжэ шиидэбэ.

Энэ жэлэйнгээ амжалтануудаар урмашан зоригжоһон колхозой гэшүүд мүнөө малайнгаа үбэлжэлгэдэ эршэмтэйгээр бэлэдхэжэ байнхай. Үбһэ хуряаха түсэб 108 процент дүүргэгдээ. Мүн тэрэшэлэн ногоон солоомо, тэжээлэй корнеплодууд нилээд ехээр бэлдэгдээ. Малай хуушан байранууд заһабарилагдажа дүүрээд, нэгэ типовой байра ашаглалгада оруулагдахаяа байна.

КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ колхозшгуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөн үдэр ерэхэ бүри үргэдэжэ байна. Һаалишад, гахайшад болон хонишод, мүн таряанажалай бригадынхид дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ шэнэ шэнэ уялгануудые абана. Жэшээлхэдэ, түрүү һаалишад Устинья Бабинцева, Анастасия Мертвецова, Анна Власова, Клавдия Колодина гэгшэд үнеэн бүриһөө 1500—1700 литр һү һааха уялга абаа.

А. Власенко

Хитадай хүдөө ажахыда коопераци бии болгохо асуудалаар нүхэр Мао Цзэ-дунай хэһэн элидхэл

ПЕКИН, октябриин 18. (ТАСС). 1955 оной июлиин 31-дэ нүхэр Мао Цзэ-дун Хитадай хүдөө ажахыда коопераци бии болгохо асуудалаар КПК-гэй провинциальна, городской болон районно комитедүүдэй секретарьнуудай зүблөөн дээрэ элидхэл хэһэн байна.

Хүдөө нютагые социалистическээр шэнэдхэн байгуулха тушаа олониитын тэмсэл мүнөө үедэ хүдөөгэй хэдэ хэдэн районуудта захаланхай гэжэ зааха зуураа, Мао Цзэ-дун Хитадай хүдөө нютагта коопераци бии болгохын түлөө тэмсэл удангүй бүхы орон дотор дэлгэрхэ гэжэ тэмдэглэнэ. Хүдөөгэй 500 миллион гаран хүн зоной энэ хүсэтэ социалистическэ революционно тэмсэл уласхоорондын айхабтар ехэ удхашанартай гэжэ Мао Цзэ-дун шухалашалан тэмдэглэнэ.

«Бидэнэр энэ тэмсэлые элдэб аргаар гэдэргэнь татаха бэшэ, харин эдэбхитэйгээр, эрид шуудаар, түсэбэй ёһоор хүтэлбэрилхэ ёһотойбди... Тодорхойлон хэлэхэдэ, хүтэлбэримнай арад ниитын тэмсэлһээ гээгдэхэ ёһогүй. Мүнөө үеын байдалаар хадаа арад ниитын тэмсэл хүтэлбэрилгэһөө урид ябана, тиихэдэ хүтэлбэрилгэ тэмсэлэй хойноһоо үрдинэгүй. Иимэ байдалые болюулха хэрэгтэй»,—гэжэ Мао Цзэ-дун заана.

Хитадтахи кооперативна хүдэлөөнэй түүхэ дээрэ тогтон хэлэхэ зуураа, Мао Цзэ-дун Хитад орон доторхи хүдөө ажахын кооперативуудай тоогой ургалтые гэршэлһэн баримтануудые харуулна. 1951 оной эсэс багта Хитадта хүдөө ажахын үйлэдбэриин 300 гаран кооперативууд байһан юм. Хоёр жэл болоод байхада, хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативууд тухай КПК-гэй ЦК-гэй хоёрдохи шиидхэбэреэ 1953 оной декабриин 16-да баталан абаха үедэнь тэдэ кооперативуудай тоо 14 мянга гаран болоһон гэхэ гү, али хоёр жэл соо 47 дахин ургаһан байна. 1955 оной июньдэ Хитадтахи кооперативууд 650 мянга болонхой байгаа. Тэдэ кооперативууд 16.900 мянган таряашадай ажахынуудые нэгэдүүлэнхэй. 1955 оной хабар КПК-гэй ЦК орон доторхи хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативуудай тоое нэгэ миллион болгохо гэһэн шиидхэбэри абаа. Заха хизаарай хэдэ хэдэн районуудһаа бэшэндэнь, орон доторхи 200 мянга гаран волость бүхэндэ хүсэд социалистическэ бэшэ шэнжэтэй нэгэ гү, али хэдэн кооперативуудай бии байха хараатайгаар Хитадтахи кооперативуудай тоое 1.300 мянга хүрэтэр олошоруулжа боломоор байгаа гэжэ Мао Цзэ-дун тэмдэглэнэ.

«Социалистическэ индустриализаци болон социалистическээр шэнэлэн байгуулга хадаа тиимэ хүнгэн хэрэг бэшэ. Таряашадай 110 миллион үмсын ажахынуудые хамтын ажалда оруулха ба хүдөө ажахыда техническэ шэнэдхэн байгуулга бэелүүлхэ зам дээрэ олон бэрхэшээлнүүд бии байна. Зүгөөр бидэнэр эдэ бэрхэшээлнүүдые дабалгада ниитэ зоноо манай партиин элсүүлжэ шадаха байһандань этигэн найдаха ёһотойбди»,—гэжэ Мао Цзэ-дун хэлэнэ.

КПК хадаа «бүхы ороной арадые хүтэлбэрилхэ зуураа, социалистическэ индустриализацие, мүн хүдөө ажахыдахи, кустарна промышленностьдахи, капиталистическэ промышленность болон худалдаа наймаандахи социалистическэ шэнэдхэн байгуулалтые гурбан табанжэлэй турша соо гол түлэб бэелүүлжэ хэлсээнгүй шадаха байха» гэжэ Мао Цзэ-дун шухалашалан тэмдэглээ. «Бидэнэр арад ниитэдэ этигэхэ ёһотойбди, бидэнэр партида этигэхэ ёһотойбди—энэ хадаа хоёр гол принципүүд мүн. Хэрбээ бидэнэр эдэ принципүүдтэ этигэн ядаа һаа, юушье хэжэ шадахагүйбди».

Байгуулагдаад байһан кооперативуудые бэхижүүлхэ хүдэлмэри тушаа тогтон хэлэхэ зуураа, Мао Цзэ-дун тэрэ хүдэлмэрие түсэбэй ёһоор ябуулха шухала тухай, таряашад болон кадрова хүдэлмэрилэгшэдэй социалистическэ эдэбхиие урмашуулха шухала тухай хэлэнэ.

Хүдөө ажахын кооперативуудтахи үйлэдбэриин хэмжээе үмсын ажалта таряашадайхиһаа болон ажалай харилсан туһалалсалгын бүлгэмүүдэйхиһээ дээшэ байлгаха гэжэ саашань Мао Цзэ-дун заана. Эмхидхэгдээд байһан 650 мянган кооперативуудай табанай дүрбэн хуби үлүүтэйдэнь хүдөө ажахын культурануудай үйлэдбэриин хэмжээн хүгжэн дээшэлһэн байна. Энэ хадаа кооперативуудай гэшүүдэй ажалай эдэбхиин һайн байһан тухай, харилсан туһалалсалгын бүлгэмүүдтэ орходоо, үмсын ажахынуудта орходоо, кооперативуудай булюу һайн байһан тухай гэршэлэн харуулна. Кооперативууд дотор һайндуранай ба харилсан туһалалсалгын гурим сахиха шухала гэжэ саашань зааха зуураа, Мао Цзэ-дун орон дотор аграрна реформо хэһэнэй һүүлээр таряашадай байдалынь урдынхидаа орходоо һайжарһан гэхэ гү, али горьтойгоор һайжарһан байна гэжэ шухалашалан тэмдэглэнэ. Зүгөөр хуушаараал тулюураар ажаһуужа байһан олон хүнүүд таряашадай дунда үшөө бии байна. Тиимэһээ таряашадай олонхинь социалистическэ замаар ябаха гэжэ шиидэнхэй. Ороной социалистическэ индустриализаци болон тэрэнэй амжалтанууд таряашадай энэ шиидэбэриие үдэр ерэхэ бүри шангадхана. Хитад дотор тиигэжэ шиидэһэн таряашад ороной хүдөөгэй бүхы арад зоной 60-һаа 70 хүрэтэр процентнь болоно. Гансал хамтаран нэгэдэлгэ, социализмын агуусхэ зам хадаа тэдэ таряашадай олонхиие ядуу бэрхэшээлтэ байдалһаа гаралгын зам, ажабайдалаа һайжаруулгын зам мүн болохо байна. Иимэ һанал бодол үгытэйшүүлэй болон баян бэшэ таряашадай үргэн ниитын сэдьхэлые улам түргэнөөр эзэлнэ. Баян шадалтай таряашад Хитад орон дотор 20-һоо 30 хүрэтэр процентнь болоно. Үргэн ниитэ таряашад партиин хүтэлбэри доро социалистическэ замда шэлжэн орохо хүсэлэнтэй, социалистическэ замаар ябахадань таряашадые партиин хүтэлбэрилжэ шадахадань этигэхэ ёһотойбди гэжэ Мао Цзэ-дун хэлэнэ. Хэрбээ бидэнэр иимэ этигэл найдабаригүй һаа, гурбан табанжэл шахуу саг соо социализм гол түлэб байгуулжа шадахагүйбди.

Социализм байгуулхадаа Советскэ Союзай олоһон түүхэтэ агууехэ дүй дүршэлынь манай ороной арадые зоригжуулна, Хитад орондоо социализм байгуулха этигэл найдабари манай арадта үүсхэнэ гэжэ саашань Мао Цзэ-дун заана. Хүдөө ажахыда коопераци бии болголгын ба социалистическэ индустриализациин замуудые бэе бэеһээнь таһархайгаар хаража үзэхые һэдэһэн, хүдөө ажахыда коопераци бии болголгын темпые аалидхаха гэжэ һанаашалһан зарим нэгэн нүхэдэй үзэл бодолые шүүмжэлхэ зуураа Мао Цзэ-дун эдэ нүхэд Советскэ Союзай дүй дүршэлые тооногүй, социалистическэ индустриализаци хадаа амяарлагдан, хүдөө ажахыда коопераци бии болголгоһоо таһархайгаар ябуулагдажа болохогүйень ойлгоногүй гэжэ заана.

Зарим нүхэд хүдэлмэришэд болон таряашадай союз тухай онсо шухала удхашанартай асуудалда алдуутайгаар хандана гэжэ саашань Мао Цзэ-дун хэлэнэ. Энэ асуудал гансал шэнэ үндэһэ һуури дээрэ шиидхэгдэжэ болохо байна гэбэл: социалистическэ индустриализаци байгуулхатай хамта, кустарна промышленностьда, капиталистическэ промышленностьда болон худалдаа наймаанда социалистическэ шэнэдхэн байгуулалтые удаа дараалан бэелүүлхэтэй хамта бүхы хүдөө ажахыда социалистическэ шэнэдхэн байгуулгые удаа дараалан ябуулха, тайлбарилан хэлэбэл, коопераци бии болгохо, хүдөөдэ нюдарган баяшуулай экономикые, мүн тэрэшэлэн хүдөөгэй бүхы арад зоной урган һалбархын тулада үмсын ажахынуудай экономикые усадхаха хэрэгтэй. Эгээл иимэ ушарта хүдэлмэришэд болон таряашадай союз бэхижэжэ болохо гэжэ бидэнэр тоолонобди. Хэрбээ бидэнэрэй ондоо юумэ хээ һаамнай, хүдэлмэришэд болон таряашадай союз эбдэрэн һалажа болохо аюултай байна. Ороной бүхы хүдөө нютагуудта социалистическэ шэнэдхэн байгуулалтын ниитэ хүгжэлтэ һаяар болохо, иимэ байдал зайлашагүй гэжэ мүнөөнһөө мэдэхэ шухала. Хүсэд социалистическэ бэшэ шэнжэтэй хүдөө ажахын кооперативууд 1958 оной хабар хүрэтэр 250 миллион хүниие гэхэ гү, таряашадай 55 миллион ажахынуудые, тайлбарилан хэлэхэдэ, хүдөөгэй бүхы арад зоной хахадые нэгэдүүлхэ байха. Тэрэ болотор олохон уезднүүдэй болон нэгэ зарим провинцинуудай хүдөө ажахын экономико дотор социалистическэ шэнэдхэн байгуулалта гол түлэб шиидхэгдэхэ, хүсэд социалистическэ бэшэ шэнжэтэй байһанаа хүсэд социалистическэ шэнжэтэй болоһон кооперативууд ороной элдэб районуудта бии болохо байна. Хоёрдохи табанжэлэй түрүүшын хахадта, тайлбарилан хэлэбэл, 1960 ондо хүдөөгэй экономикодо хүсэд социалистическэ бэшэ шэнжэтэй шэнэдхэн байгуулалтанууд гол түлэб дүүргэгдэхэ. Тэрэ болотор хүсэд социалистическэ удхатай хүдөө ажахын кооперативуудай тоо үшөө олошорхо.

Нэгэдэхи ба хоёрдохи табанжэлнүүдэй үедэ гол анхарал хүдөө ажахыдахи социальна шэнэдхэн хубилалтада хандуулагдаха, удаань анхарал — хүдөө ажахые техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэгжүүлгэдэ хандуулагдаха байна гэжэ Мао Цзэ-дун заана. Гурбадахи табанжэлэй үедэ хүдөө ажахыдахи социальна шэнэдхэн хубилалтануудташье, техническэ шэнэдхэн зэбсэгжүүлгэдэшье адли анхарал хандуулагдаха байна. Бүхы орон дотор хүдөө ажахые техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэгжүүлгэдэ 4—5 табанжэл, тайлбарилан хэлэхэдэ, 20—25 жэл хэрэгтэй байна. Тиимэһээ бүхы парти энэ агууехэ зорилгые бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ ёһотой.

Элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ Мао Цзэ-дун хүдөө ажахыда коопераци бии болголгые түсэблэхэ, КПК-гэй партийна организацинуудай болон Хитадай залуушуулай шэнэ демократическа союзай зүгһөө коопераци бии болголгые хүтэлбэрилхэ ябадалые һайжаруулха шухала гэжэ тэмдэглээ.

СССР-эй Верховно Соведэй делегациин Югославяар аяншалжа ябаһан тухай

ЗАГРЕБ, октябриин 19. (**ТАСС-эй тусхай корр.**). Октябриин 18 ба 19-нэй үдэрнүүдтэ СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд Хорватида «Раде Кончарай» нэрэмжэтэ заводто, хирпиисын заводто, уранзурагуудай галлерейдэ, үхибүүдэй байшанда ошоһон байна. Делегациин зарим гэшүүд Хорватиин Главна кооперативна Союзда, Худалдаа наймаанай палатада хүрөө. Гадна, советскэ делегадууд наука болон искусствонуудай Югославска академиин ажал-ябуулагшадтай уулзаа. Депутат А. Е. Корнейчук Хорватиин хэдэ хэдэн уранзохёолшодтой уулзаһан байна.

Советскэ парламентска делегациин зарим гэшүүд «Ядран фильм» гэжэ кинопредприятида ошожо, ажалтайнь танилсаа.

Мүнөөдэр СССР-эй Верховно Соведэй делегаци тусхай поездоор Сисак город ошохоор мордоо. Энэ городто тус делегаци нефть болбосоруулгын заводто, металлургическа комбинадта хүрэжэ, хүдэлмэритэйнь танилсаха байна. Үдэшэлэн, Хорватиин Суглаанай түрүүлэгшэ Владимир Бакаричинда сайлаһанай һүүлээр делегаци Осиек город ошохо юм.

Бирмын премьер-министр У Ну Делиһээ мордобо

ДЕЛИ, октябриин 19. (ТАСС). Советскэ Союз ошожо ябаһан Бирмын премьер-министр У Ну ба тэрээнтэй ябалсагша хүнүүд мүнөөдэр Делиһээ Кабул ошохоор мордобо. Аэродром дээрэ У Нуе Индиин премьер-министр Неру, СССР-һээ Индидэ байгаа посол М. А. Меньшиков, Хитадай Арадай Республикын посол Юань Чжунь-Сянь болон дипломатическа корпусой бусад гэшүүд, бирманска посольствын хүдэлмэрилэгшэд мордохуулһан байна.

Урда Вьетнамда сэрэгэй бэлэдхэл хэгдэнэ

ПЕКИН, октябриин 18. (ТАСС). Урда Вьетнамда сэрэгэй бэлэдхэлэй хэгдэжэ байһан тухай Синьхуа агентство Ханойһоо мэдээсэнэ. Далайн сэрэгтэ хүнүүдые таталга Сайгондо үргэлжэлүүлэгдэһээр. Далайн-сэрэгэй флодто 1.000 хүн татагдахаар хараалагданхай. Һурагшад болон гүрэнэй албахаагшад сэрэгэй уялгата ёһоной һуралсал гарадаг болоо. Мүн ерэхэ жэлдэ 30 мянган хүниие армида татаха зорилгоор хүн зоной дунда нгодиньдьемовскэ засагаархид идхалгын хүдэлмэри ехээр ябуулна.

Армиие ехэ болгохо түсэбөөр энэ жэлэй дүүрэтэр зургаан дивизинень шэнэдхэн байгуулжа һургалгыень түгэсхэхэ гэжэ Нго Динь Дьем хараална. Гадна, урда тээнь шажанай бүлгэмүүдтэ хамаатай байһан 18 батальон шэнэдхэн байгуулагдажа, һургагдаха юм. Эдэ частьнуудые шэнэдхэн байгуулгые болон һургалгые американска сэрэгэй советнигүүд сэхээр хүтэлбэрилдэг байха юм. Эдэ советнигүүдэй тоо 300 хүн байһанаа, удахагүй 500 хүн болгогдохо байна.

Сингапурта арестнууд хэгдэнэ

ЛОНДОН, октябриин 18. (ТАСС). Забастовкодо хабаадалсаһанайнь түлөө 140 гаран хүниие сингапурска полици арестовалаа гэжэ Рейтер агентствын корреспондент дамжуулна.

Манай республикын столица — Улан-Удэ. Хүүгэдэй республик... шан.
А. Мантаев

Һунгагшадтай уулзалга

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститудай актова зал соо һунгагшад олооро сугларжа, Улан-Удын Городской ба Районно Соведүүдэй депутадуудтай уулзаба.

Ажалшадай депутадуудай Городской ба Районно Соведүүдэй хүдэлмэри тухай элидхэлнүүдые депутадууд А. С. Сарапулов, У. В. Баранникова гэгшэд хээ.

Нүхэр Сарапулов өөрынгөө элидхэл соо ажалшадай культурна ажабайдалые ба ажаһуудалые һайжаруулха, оёдолой, сабхиин мастерскойнуудай, автотранспортын, столовонуудай, элүүрые хамгаалгын таһагай хүдэлмэриие улам һайжаруулха талаар Горсоведэй хэжэ байһан ажал тухай дэлгэрэнгыгээр хэлээ. Тиихэ зуураа, эдэ хүдэлмэринүүдтэхи дутуу дундануудые эрид шүүмжэлһэн байгаа.

Элидхэлэй удаа үгэ хэлэгшэд Городской ба Районно Соведүүдэй гүйсэдкомуудай хүдэлмэридэ байгаа дутуу дундануудые эли... үнэтэ дурадхалнуудые ... байна.

Һунгагша студентка ... ва үгэ хэлэхэ зуураа, һург... һанай хүүгэдэй дунда х... гын хүдэлмэриие һайжару... сэдэ ба зоной дун... раар бэеэ абажа ябахаб... дээндэ ойлгуулха талаар ... дэлмэри хэгдэдэгынь шүү...

Институдай директорые ... Т. Е. Карпова городто сту... ниитын столово эмхидхэх... дентнэрэй хамтын байрын ... түргэдхэхэ шухала гэжэ ...

М. П. Хабаев городто ба... нүүд удаанаар, шанар м... баригдана гэжэ тэмдэглэ... дэлмэриие һайжаруулха ... гэжэ хэлээ.

Уулзалгын удаа институ... һайханай самодеятельност... лектив концерт харуулаа.

А. ...

Колхозой ажал механизацилагдана

Закаменай аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз ниитынгээ ажахыһаа жэлһээ жэл бури ехэ олзо доход абадаг боложо байна. Ороһон олзо доходой ехэхэн хубинь ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха хэрэгтэ зорюулагдана. Һаяхан колхоз ашаанай машина абажа, хамта гурбан машинатай болобо. Мүн пилораматай болоо. Энэ пилорамань колхозой ... нуудые хюрөөдэмэл модо... хангаха арга боломжотой. ...

Гадна, электротээрмэ ... байна. Һаяхан колхозой б... ашаанай машинануудай б... гараж барижа ашаглалга... ба.

В. ...

Редактор Д. Л. ЛОБ...

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭ... УРЬҺАЛАМЖА

(1951 ондо гаргагдаһан)

1955 оной октябриин 9-дэ Мичуринска городто ... шүүбэринүүдэй 8-дахи тиражай

ШАЛГАЛТЫН ТАБЛИЦА

Урьһаламжын бүхы разрядуудта серинүүд болон облигаци... удаадахи номернуудта шүүбэринүүд тудаа:

Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№
100027	1—50	200	104984	1—50	500	109905	30*)	5 000	114383	30*)
100211	1—50	200	105084	1—50	200	109931	16*)	1 000	114574	44*)
100227	1—50	200	105248	1—50	500	109959	18*)	1 000	114607	42*)
100237	23*)	1 000	105370	1—50	200	110092	24*)	5 000	114754	34*)
100446	15*)	1 000	105488	16*)	1 000	110119	1—50	500	114836	01*)
100448	1—50	200	105635	1—50	200	110356	23*)	1 000	114948	32*)
100846	05*)	1 000	105637	40*)	1 000	110515	1—50	500	115278	17*)
100888	21*)	1 000	105846	06*)	1 000	110543	1—50	200	115363	1—
101103	1—50	200	105900	08*)	1 000	110647	30*)	5 000	115370	20*)
101120	01*)	1 000	106323	1—50	200	110672	1—50	200	115372	40*)
101152	22*)	1 000	106772	1—50	200	110674	1—50	200	115429	1—
101162	07*)	1 000	106879	09*)	10 000	110704	1—50	500	115438	1—
101195	1—50	200	106903	18*)	1 000	110795	08*)	1 000	115501	1—
101411	24*)	1 000	106904	19*)	1 000	110925	1—50	200	115711	1—
101467	06*)	1 000	106937	1—50	200	110964	02*)	1 000	115756	36*)
101491	38*)	1 000	106957	45*)	1 000	111036	45*)	1 000	115821	22*)
101755	1—50	200	107056	19*)	1 000	111113	19*)	1 000	116040	43*)
101862	14*)	1 000	107288	20*)	1 000	111320	1—50	200	116133	42*)
102026	38*)	1 000	107303	34*)	1 000	111472	1—50	200	116233	28*)
102172	1—50	500	107341	1—50	200	111498	21*)	1 000	116329	29*)
102175	29*)	5 000	107437	1—50	200	111835	30*)	1 000	116741	36*)
102310	07*)	1 000	107467	09*)	1 000	111939	1—50	200	116799	1—
102479	1—50	200	107583	1—50	500	111941	1—50	500	116963	03*)
102575	1—50	200	107704	1—50	500	111963	06*)	1 000	117038	37*)
102754	12*)	1 000	107733	38*)	1 000	112101	21*)	10 000	117041	17*)
102800	1—50	200	107752	26*)	5 000	112298	02*)	1 000	117181	31*)
102866	1—50	200	107767	1—50	200	112609	1—50	200	117213	1—
102976	48*)	1 000	107823	13*)	1 000	112676	1—50	500	117327	50*)
102981	02*)	5 000	108164	43*)	1 000	112892	1—50	200	117365	19*)
103064	23*)	1 000	108236	38*)	1 000	112950	47*)	1 000	117443	23*)
103071	32*)	1 000	108241	1—50	200	112966	08*)	1 000	118197	1—
103104	43*)	1 000	108428	1—50	200	113015	1—50	500	118262	1—
103471	1—50	500	108558	1—50	200	113144	22*)	1 000	118375	30*)
103514	1—50	500	108562	15*)	1 000	113350	03*)	1 000	118395	1—
103674	37*)	1 000	108742	1—50	500	113485	33*)	1 000	118417	29*)
103827	1—50	200	108761	41*)	1 000	113507	29*)	5 000	118681	1—
103849	15*)	1 000	109061	1—50	200	113691	40*)	1 000	118847	23*)
104025	1—50	200	109193	27*)	1 000	113830	22*)	1 000	118920	20*)
104135	30*)	1 000	109220	1—50	200	114051	06*)	1 000	118939	20*)
104170	03*)	1 000	109221	39*)	1 000	114074	1—50	200	119002	1—
104333	1—50	500	109436	18*)	25 000	114162	12*)	1 000	119026	1—
104496	24*)	1 000	109508	44*)	10 000	114190	07*)	1 000	119111	08*)
104788	18*)	1 000	109540	08*)	1 000	114221	15*)	1 000	119371	42*)
104803	33*)	1 000	109617	28*)	5 000	114334	34*)	1 000	119564	30*)
104904	07*)	1 000	109815	30*)	1 000	114376	42*)	1 000	119610	1—
104936	32*)	1 000	109838	10*)	1 000					

*) Энэ сериин облигацинуудай нүгөөдэ 49 номернуудта тус бүриин 200 ... шүүбэринүүд тудаа.

Шүүбэринүүдэй тираж үнгэрэхэ комиссиин т... ажалшадай депутадуудай Тамбовско областной ... гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ П. Ф. МОРОЗ... Комиссиин харюусалгата секретарь М. А. СМИ...

Хизаар ороноо шэнжэлхэ музейн хүдэлмэриие һайжаруулха

Хизаар ороноо шэнжэлхэ республиканска музей 1923 ондо бии болгогдоһон юм. Эндэ суглуулагдаһан экспонадууд манай арадай түүхын бүхы шатануудые, мүнөөдэрэй һаруул һайхан социалистическэ ажабайдалай орьёлмо хүгжэлтые эли тодоор харуулна.

Байгаалиие, революциин урда тээхи болон советскэ үеые харуулһан гурбан таһаг бии. Гэхэтэй хамта, музейн экспонадууд үшөөл һайнаар бүридүүлэгдээгүй, эндэ тэндэ эмхи гуримгүйгөөр табяатай байдагынь тэмшэлтэй юм. Байгаалиие харуулһан таһагай экспонадуудынь тоншье эхи захагүйгөөр табигданхай. Тэдэнэй хаанаһаа, хайшан гэжэ бии болоһыеншье, ямар зорилготойгоор эндэ табигдаһыеншье мэдэхын аргагүй. Музей соогуур экспонадуудые хаража ябатар гэнтэ Сэлэнгын аймагаар дайралдадаг сахалиин түрэлэй шубуун, тэрээнтэй зэргэлээд Новосибирскһээ асарагдаһан алтан гургалдай, тиигээд ямаршье гаршаггүй экспонат гэхэ мэтэ харагдадаг.

«Хүдөө ажахын хоротон» гэжэ гаршагтай шэллэһэн витринэ соо Баргажанай булган байха юм?!

«Хүн түрэлтэнэй бии бололго» гэжэ бүлэгтэ энэ иимэ, тэрэ тиимэ гэхын аргагүй. Стендын хажууда мамонтын ба эртэ урда сагай бусад амитадай яһанууд байна. Мүн стенддэнь «Гитлеровскэ расизмын хорото ябуулганууд», «США-дахи расизмын зэрлиг хэрэгүүд тухай» — гэхэ мэтэ гаршагтай зурагууд ба текстнүүд хадаатай байна.

— Юундэ зарим экспонадуудтнай ганса гаршагһаа бэшэ тайлбаригүй гээшэб? — гэжэ байгаалиин таһагые даагша З. Н. Яковлеваһаа асуухада, тэрэ иигэжэ харюусана:

— Тиимэ тайлбари дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ болохогүй, бэшэгдэдэгшьегүй гээшэ аабза, — тэжэрхинэ. Теэд, иимэ тайлбари бэшээгүй һаа, музей харагшад тэндэ ямаршье экспонадуудай юундэшье байһыень мэдэхэ аргагүйдэхэ болоно.

Музейн таһагуудта бэе бэедээ адлирхуу экспонадууд олон. Жэшээнь, Советскэ үеын таһагай худалдаа наймаанай бүлэгтэ харуулагдаһан экспонадуудай олонхинь олзоборилгын артельнүүдэй продукцинуудые харуулһан экспонадуудые дахин дабтана.

Музейн хүдэлмэрилэгшэд бии үгы юумэеэ заабол гаргажа табиха гэжэ оролдодог байна. Тиимэһээ экспонадуудынь таарастай газартаа табигдадаггүй, зарим ушарта экспонадуудаа гаргажа табихадаа, ондо ондоо юумэнүүдые нэгэ газарта миил обоолжорхидог. Тиихэдэнь зарим бүлэгүүдэй, экспонадуудай удхашанарынь буруу, ондоогоор ойлгохоор болошоно. Жэшээнь, «XVIII-дахи зуун жэлэй үедэхи захирганай управлени» гэһэн бүлэг соо XIX-дэхи зуун жэлэй «Искра» гэжэ сатирическэ журналда гараһан уранзурааша Бордгеллиин карикатуранууд табигданхай.

Музейн хүдэлмэрилэгшэд экспонадуудаа ерэһэн хүнүүдтэ гансал харуулха бэшэ, харин экспонадуудайнгаа удхые тэдэндэ, хэлэжэ үгэхэ гэһэн зорилготой байгаа. Экспонадуудынь хүнүүдтэ һанал бодол түрүүлмээр, гол удхаараа хүнэй досоо хадуугдамаар, тодорхой ойлгосотой байгаа һаа зохистой.

Теэд тус музейдэ ороод харахада, экспонадуудынь тиимэ зорилготойгоор табигдаһан гэжэ мэдэхэ аргагүй. Энэнь мэнда бүришье гайхалтай. Музейн директорэй орлогшо нүхэр Петухов, мүн эндэхи залуу эрдэмтэд выставочнэ залнуудайнгаа экспонадуудые эли тодо удхатай, эхи захатай болгохо гэжэ оролдоногүй.

Революциин урда тээхи байдалые харуулһан таһаг соо бурядуудай худалдаа наймаанай харилсаануудые харуулха зорилготойгоор ехэ олон эд бараа табинхай. Теэд бурядуудай революциин урда тээхи хүшэр хүндэ байдалые харуулһан бүлэг соо тэдэнэй хэлэшэгүйгөөр зобожо, баяд ноёдто дарлуулжа байһаниинь сэдьхэл хүдэлгэмөөр харуулагданагүй. Мүн эндэ тэрэ үеын хүдөө ажахын багажа зэмсэгүүдэй нэгэ газарта обоолжорхёотой байһаниинь ойлгосогүй.

Советскэ үедэ зорюулагдаһан таһаг соо республикымнай мүнөөдэрэй байдал ехэ дутуугаар харуулагдаһан байна. Эндэ табигдаһан экспонадууд хэдэн жэлэй турша соо шэнэлэгдэдэггүй. Аяар 2—3 жэлэй турша соо музейн зарим хуушарһан экспонадууд шэнэлэгдэнэгүй: мүнөөхил хуушан юумэнүүдынь табяатай.

Музейн хүдэлмэриин муугаар ябуулагдадаг дээрэһээ хүн зон эндэ үсөөн ябадаг болошоо. Мүнөө эндэ гансал экскурсида ябаһан хүнүүд ородог юм. Музей гээшэмнай үнгэрһэн сагай юумэнүүдэй склад бэшэ, харин ажалшадые һонирхуулха, хүмүүжүүлхэ ёһотойл гэгээрэл болбосоролой эмхи зургаан мүн.

Тус музейн ажал хүдэлмэриие һаяын саг соо һайжаруулхын түлөө эрид хэмжээ абахаар болоо.

К. Семёнов.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. заместителя редактора — 32-74. отв секретаря — 27-37. партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59. пропаганды и переводов — 38-... культуры и быта, промышленности — 34-05. местной информации и писем — 24-74. корректорская — 32-67. бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00591. Типография министерства Культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №